

Jaarverslag 2017

20 april 2018

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Doel van de SOVON	4
1.1.1	Missie en visie	4
1.1.2	Kernactiviteiten, producten en diensten, geografische gebieden en afnemers.....	4
2	Bestuursverslag	8
2.1	Juridische structuur en interne organisatie	8
2.2	College van Bestuur	8
2.2.1	Samenstelling	8
2.2.2	Nevenfuncties van de bestuurder	8
2.2.3	Externe netwerken	8
2.3	Naleving code 'Goed Onderwijsbestuur VO'	10
2.3.1	In evenwicht met de 'zachte kant van goed bestuur'	10
2.3.2	Publieke belangen dienen	10
2.3.3	Knooppunt zijn (horizontale verantwoording)	10
2.4	Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad.....	11
2.4.1	Vergaderingen.....	11
2.4.2	Samenstelling GMR	11
2.4.3	Belangrijke onderwerpen	11
2.5	Afhandeling van klachten	12
2.6	Vertrouwenspersonen.....	13
2.7	Verslag van de Raad van Toezicht	13
2.7.1	Vergaderingen.....	13
2.7.2	Samenstelling	13
2.7.3	Bezoldiging	13
2.7.4	Werkgeversrol	14
2.7.5	Functies en nevenfuncties.....	14
2.7.6	Belangrijke onderwerpen	14
2.8	Beleid: strategisch beleidsplan	16
2.8.1	Inleiding.....	16
2.8.2	Stand van zaken.....	16
3	Onderwijsopbrengsten	19
3.1	Inleiding	19
3.2	Kengetallen	19
3.2.1	Totaalscore SOVON en scholen.....	19
3.2.2	Onderwijspositie ten opzichte van advies PO.....	20
3.2.3	Onderbouwsnelheid	21
3.2.4	Bovenbouwsucces.....	22
3.2.5	Examenresultaten	23
3.3	Onderwijsopbrengsten SOVON in perspectief: basis op orde, lat omhoog	24

4	Sociaal jaarverslag	25
4.1	Inleiding	25
4.2	Kengetallen	25
4.2.1	Samenstelling personeelsbestand	25
4.2.2	In- en uitstroom	26
4.2.3	Het ziekteverzuim	27
4.2.4	Individueel Keuze Budget	30
4.3	Personeelsbeleid van de SOVON in perspectief	31
5	Toekomst- en continuïteitsparagraaf	32
5.1	Inleiding	32
5.2	Aantallen leerlingen	32
5.3	Personele bezetting in fte	32
5.4	Meerjarenbegroting	33
5.4.1	Balans	33
5.4.2	Staat / Raming van Baten en Lasten	36
5.5	Rapportage	36
5.5.1	Rapportage aanwezigheid en werking interne risicobeheersings- en controlesysteem	36
5.5.2	Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden	38
5.5.3	Beschrijving van de belangrijkste risico beperkende maatregelen	39
5.5.4	Rapportage toezichhoudend orgaan	39
6	Financiële situatie SOVON in het verslagjaar	40
6.1	Baten en lasten	40
6.2	Toelichting Exploitatieresultaat	40
6.3	Financiële Kengetallen	42
6.4	Treasury beleid	43
7	Jaarrekening	44
7.1	Balans per 31 december 2017	44
7.2	Staat van baten en lasten over 2017	45
7.3	Kasstroomoverzicht over 2017	46
7.4	Toelichting behorende bij de jaarrekening 2017	47
7.5	Toelichting behorende bij de balans	50
7.6	Toelichting behorende bij staat van baten en lasten	55
8	Overige gegevens	59
8.1	Controleverklaring	59
8.2	Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming	63
8.3	Gebeurtenissen na balansdatum	63
8.4	Samenwerkingsverbanden VO/BVE en overige instellingen	63
	Bijlage C2 Bestemming van het exploitatiesaldo	64

1 Inleiding

Dit is het tiende jaarverslag van de Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord (SOVON) volgens de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving zoals deze zijn vastgelegd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Het jaarverslag bestaat uit het bestuursverslag, een verantwoording over de onderwijsresultaten, het sociaal jaarverslag, de toekomst- en continuïteitsparagraaf, een verantwoording over de financiële situatie in het verslagjaar (de voornoemde vier onderdelen zijn ter bevordering van de overzichtelijkheid van dit document als losse hoofdstukken opgevoerd), de jaarrekening en de overige gegevens.

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord
Postbus 9081
1800 GB ALKMAAR
(072) 567 10 67
bmo@sovon.nu
www.sovon.nu
contactpersoon: Yolanda Barbé

1.1 Doel van de SOVON

1.1.1 Missie en visie

De missie is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Stichting op 12 oktober 2001. Samengevat luidt deze:

Het onderwijs van onze Stichting wordt gekenmerkt door algemene toegankelijkheid, diversiteit en kwaliteit. Samen met het tonen van respect in de omgang met elkaar vormt dit de basis voor betrokkenheid en wederzijds begrip. Wij respecteren verschillen in levensbeschouwelijke, culturele en sociale achtergrond, alsmede seksuele geaardheid.

De missie is vertaald naar de volgende vijf bovenschoolse kaders:

Het onderwijs heeft een dubbele taakstelling van kennisoverdracht en van vorming in waarden en normen, waarbij verschillen in levensbeschouwelijke, culturele en sociale achtergrond alsmede seksuele geaardheid gerespecteerd worden.
De scholen profileren zich actief waardoor zij verschillen in onderwijsaanbod, visie, pedagogisch-didactisch klimaat en activiteiten teneinde tegemoet te komen aan de behoeften van zoveel mogelijk leerlingen.
Elke leerling krijgt door de breedte van het onderwijsaanbod en de hoge kwaliteit van het onderwijs de garantie om zich te ontwikkelen en om optimale leerresultaten te behalen.
De scholen bieden de garantie tezamen voldoende openbaar voortgezet onderwijs in de regio in stand te houden en voeren derhalve een beleid waardoor dit gerealiseerd kan worden.
De scholen dragen zorg voor een efficiënte inzet van de beschikbare middelen en een transparante verantwoording daarvan.

Met deze missie, aangevuld met de bovenschoolse kaders, is duidelijk geworden waar we voor staan.

1.1.2 Kernactiviteiten, producten en diensten, geografische gebieden en afnemers

De SOVON kent één kernactiviteit: het verzorgen van openbaar voortgezet onderwijs voor leerlingen vanaf ongeveer 12 jaar tot ongeveer 18 jaar. Het voortgezet onderwijs sluit aan op het basisonderwijs en bereidt voor op het middelbaar beroepsonderwijs, het hoger beroepsonderwijs of de universiteit of - met name bij schoolverlaters van het praktijkonderwijs - op werk.

Volgens de Wet op het voortgezet onderwijs zijn er verschillende scholen voor voortgezet onderwijs: scholen voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), scholen voor hoger en middelbaar algemeen voortgezet

onderwijs (havo en mavo), scholen voor voorbereidend beroepsonderwijs (vbo) en scholen voor praktijkonderwijs (pro). Het vwo wordt onderscheiden in gymnasium en atheneum waarbij het verschil wordt gemaakt tussen het wel of niet mogen aanbieden van de klassieke talen Latijn en Grieks. Scholen voor mavo worden ook wel scholen voor de theoretisch leerweg van het vmbo genoemd omdat in brede scholengemeenschappen hiermee wordt aangesloten bij de gemengde, de kaderberoepsgerichte en de basisberoepsgerichte leerwegen van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo). In terminologie blijft alleen de havo, wat in principe voorbereidend hoger beroepsonderwijs is, achter. De mavo beleeft als naam weer een comeback. De bovenbouw van het vwo en de havo wordt voorbereidend hoger onderwijs (vho) genoemd.

Tabel 1. Typen onderwijsaanbod per school

	Gymnasium	Atheneum	HAVO	VMBO-T	VMBO-K	VMBO-B	Praktijkonderwijs
osg Willem Blaeu	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Focus	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Berger Scholengemeenschap	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
rsg Wiringherlant	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
De Viaan	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Stedelijk Dalton College	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Huygens College Heerhugowaard	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Murmellius Gymnasium	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

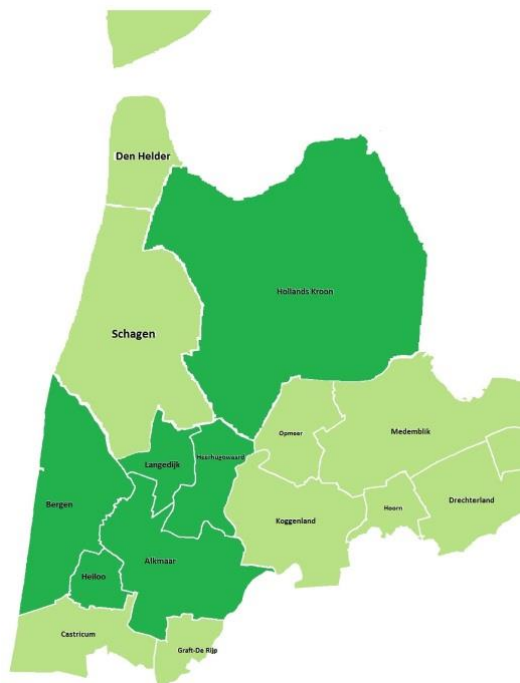
Het schema hierboven toont alle onderwijstypen die gegeven worden op de acht verschillende scholen onder bestuur van de Stichting. Het aanbod is breed en de scholen variëren van categoriaal tot (brede) scholengemeenschappen. De meest gegeven typen onderwijs zijn atheneum, havo en vmbo-tl (op vijf van de acht scholen). Uniek is het Praktijkonderwijs van De Viaan en Focus. Op de vier brede scholengemeenschappen osg Willem Blaeu, Stedelijk Dalton College Alkmaar, Huygens College Heerhugowaard en rsg Wiringherlant wordt ook leerwegondersteunend onderwijs (lwo) aangeboden. Naast het aanbod aan reguliere opleidingsmogelijkheden met verschillende pedagogisch-didactische concepten, is er op een aantal scholen nog een aanbod aan een specifieke groep leerlingen.

- Het Willem Blaeu is een Topsport Talent School (voorheen LOOT) en verzorgt daarnaast TweeTalig Onderwijs (TTO) in vwo en havo, in dit geval Engels als tweede taal.
- Het Stedelijk Dalton College Alkmaar heeft speciale muziek- en theaterklassen in het vwo/havo en dansklassen op het vmbo. De school is erkend door de Dalton Vereniging en is tevens een erkend Technasium.
- De rsg Wiringherlant is een ELOS- (Europese Leeromgeving in Scholen), EPAS- (European Parliament Ambassadors School) en TTO-school.

Elke school heeft hiermee ook een eigen invalshoek en doelgroep.

De scholen van de SOVON staan in de gemeenten Alkmaar (vier), Bergen (een), Heerhugowaard (twee) en Hollands Kroon (een) zodat de geografische spreiding groot is wat op onderstaand kaartje is te zien. De vier gemeenten maken deel uit van twee verschillende samenwerkingsverbanden in de provincie Noord-Holland.

Figuur 1. Voedingsgebied SOVON

Op onze scholen volgen, in schooljaar 2016-2017, 6993 leerlingen onderwijs. De 1261 geslaagden van 2017 vervolgen hun studieloopbaan op scholen voor middelbaar beroepsonderwijs, hogescholen en universiteiten.

De instroom van leerlingen aan de scholen van de SOVON heeft zich over de afgelopen 5 jaar als volgt ontwikkeld:

Tabel 2. Ontwikkeling aantallen brugklasleerlingen

School	Instroom				
	1-10-2013	1-10-2014	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017
osg Willem Blaeu	231	185	179	235	280
Berger Scholengemeenschap	194	208	200	176	111
rsg Wiringherlant	259	216	232	204	213
De Viaan	45	66	33	42	42
Stedelijk Dalton College	241	301	324	283	311
Focus	41	46	37	46	39
Huygens College Heerhugowaard	241	298	297	227	272
Murmellius Gymnasium	168	158	165	186	170
Totaal	1420	1478	1467	1399	1438

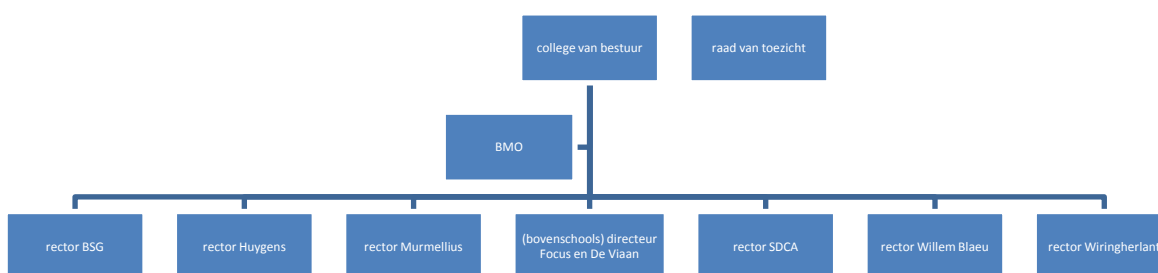

2 Bestuursverslag

2.1 Juridische structuur en interne organisatie

De SOVON is een openbare stichting ex artikel 42b van de Wet op het voortgezet onderwijs. De gemeenten Alkmaar, Bergen, Heerhugowaard en (de toenmalige gemeente) Wieringermeer hebben in 2001 de instandhouding van de openbare school of scholen voor voortgezet onderwijs overgedragen aan de stichting. De stichting kent een college van bestuur en een raad van toezicht. De ondersteuning geschiedt door het bureau managementondersteuning (BMO). De scholen worden geleid door een rector of een directeur, de praktijkscholen Focus en De Viaan staan onder leiding van een bovenschools directeur. De relatie is getekend in onderstaand organogram.

Figuur 2. Organogram SOVON

2.2 College van Bestuur

2.2.1 Samenstelling

De SOVON kent een éénhoofdig college van bestuur dat bestaat uit de heer dr. R.A. Gase. De heer Gase zal per 1 juni 2018 worden opgevolgd door de heer dr. R.B.M. Rigter.

2.2.2 Nevenfuncties van de bestuurder

In 2017 vervulde de voorzitter van het College van Bestuur de volgende nevenfuncties:

- Voorzitter bestuur Samenwerkingsverband VO/VSO Noord-Kennemerland;
- Voorzitter (en lid q.q.) algemene ledenvergadering Samenwerkingsverband VO/VSO Noord-Kennemerland;
- Voorzitter (en lid q.q.) Bestuurlijk overleg voortgezet onderwijs Noord-Kennemerland;
- Aspectverantwoordelijk bestuurder voortgezet onderwijs Voortijdig Schoolverlaten (VSV) regio Noord-Kennemerland en als zodanig lid stuurgroep VSV;
- Aspectverantwoordelijk bestuurder voortgezet onderwijs Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs (VAVO) regio Noord-Kennemerland en als zodanig lid stuurgroep VSV;
- Vertegenwoordiger voortgezet onderwijs regio Noord-Kennemerland in bovenregionaal overleg Voortijdig Schoolverlaten met de regio West-Friesland;
- Vertegenwoordiger voortgezet onderwijs in Regionaal Educatief Agenda overleg (REA) regio Alkmaar en lid agendacommissie;
- Lid Raad van Advies Hogeschool InHolland vestiging Alkmaar.

Alle nevenfuncties en -taken zijn onbezoldigd. Evenmin wordt voor deze werkzaamheden een onkosten- of reiskostenvergoeding gegeven. Een in 2017 ontvangen vergoeding voor het lidmaatschap van de stuurgroep VSV is integraal overgemaakt aan de SOVON.

2.2.3 Externe netwerken

De bestuurder van de SOVON participeerde in 2017 in de volgende externe bestuurlijke netwerken:

- Samenwerkingsverband VO-VSO Noord-Kennemerland (passend onderwijs)

De bestuurder van de SOVON was tot 1 januari 2018 voorzitter van het bestuur van dit samenwerkingsverband. Vanaf 1 januari 2018 kent het samenwerkingsverband VO-VSO Noord-Kennemerland een directeur-bestuurder met een ALV (de negen bestuurders) als Raad van Toezicht (RvT) onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Deze RvT kent een remuneratiecommissie en een financiële commissie. De bestuurder van de SOVON was in 2017 lid van de eerste en is sinds 1 januari 2018 lid van de tweede. Het samenwerkingsverband VO/VSO Noord-Kennemerland kent een beleidsvoorbereidend gremium, het 'kernberaad van directeuren'. Namens de SOVON nemen een rector en een schooldirecteur deel aan dit kernberaad. Van relevante uitkomsten van het overleg in dit gremium wordt in voorkomende gevallen verslag gedaan in het college van schoolleiders van de SOVON.

- Samenwerkingsverband VO-VSO Kop van Noord-Holland (passend onderwijs)
De bestuurder van de SOVON is lid van het bestuur van het samenwerkingsverband VO/VSO Kop van Noord-Holland, waarin met de bestuurders van 8 andere instellingen voor vo/vso en de gemeente Texel afstemming plaatsvindt over de vormgeving van passend onderwijs in betreffende regio.
- Het Van der Meij College is een bestuurlijk samenwerkingsconstruct van de SOVON en de csg Jan Arentsz. Namens de SOVON nemen hieraan de osg Willem Blaeu en het Stedelijk Dalton College Alkmaar deel. Drie nevenvestigingen van de moederscholen vormen samen de onderdelen van het 'nevenvestigingverzamelgebouw' VMC. Er is dus sprake van drie Brinnummers met voor elke vestiging een vestigingsnummer. Eén nevenvestiging heeft een licentie voor één profiel, twee nevenvestigingen hebben een licentie voor twee profielen :
  - o Zorg en Welzijn (csg Jan Arentsz);
  - o Horeca, Bakkerij en Recreatie respectievelijk Economie en Ondernemen (Stedelijk Dalton College Alkmaar);
  - o Dienstverlening & Producten respectievelijk Produceren, Installeren en Energie (osg Willem Blaeu).
- Het Van der Meij College heeft een College van Bestuur bestaande uit de bestuurders van de SOVON en csg Jan Arentsz en een ALV bestaande uit de beide voorzitters van de Raden van Toezicht.
- De bestuurder van de SOVON is (als vertegenwoordiger van het gehele VO in Noord-Kennemerland) samen met de directeur (thans directeur-bestuurder) van het samenwerkingsverband VO-VSO Noord-Kennemerland en met de wethouders Onderwijs van de gemeenten Alkmaar en Langedijk (die het Portefeuillehoudersoverleg wethouders Noord-Kennemerland vertegenwoordigen), lid van het OOGO (op overeenstemming gericht overleg) over de REA (regionale educatieve agenda). Hij is tevens lid van de agendacommissie van dit gremium. Aan de orde komen alle onderwerpen die op het niveau van de regio spelen, zoals huisvestingsvraagstukken, veiligheidsbeleid, de vakantieregeling, voorkoming voortijdig schoolverlaten (VSV), onderwijs aan vreemdelingen, passend onderwijs en de transitie jeugdzorg. Ook vertegenwoordigers van het primair onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger beroepsonderwijs nemen aan dit overleg deel.
- De bestuurder van de SOVON is (als vertegenwoordiger van het gehele VO in Noord-Kennemerland) lid van de regionale stuurgroep VSV (voortijdig schoolverlaten) en van de bovenregionale werkgroep VSV (Noord-Kennemerland en West-Friesland). Hij is tevens lid van de agendacommissie van het eerstgenoemde gremium.
- In de gemeente Heerhugowaard is de bestuurder van de SOVON, samen met de rector van het Huygens College Heerhugowaard, lid van het OOGO. In de gemeente Bergen vertegenwoordigt de rector van de Berger Scholengemeenschap de bestuurder van de SOVON en in de gemeente Hollands Kroon sinds 1 maart jl. de toen aangetreden nieuwe rector van de rsg Wiringherlant.
- De bestuurder van de SOVON voert sinds 2012 overleg met de bestuurders van het csg Jan Arentsz, het Petrus Canisius College, het Trinitas College, de Adriaan Roland Holtschool en het Clusius College over een evenwichtige spreiding van onderwijsvoorzieningen in de regio. Dit heeft geresulteerd in een meerjarenplan, het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO), voor de looptijd 2013-2017. Het afgelopen jaar is een nieuw RPO tot stand gebracht voor de periode 2018-2023, dat verder uitgewerkt is in een meerjarenbeleidsplan met dezelfde looptijd.
- De bestuurder van de SOVON komt met alle overige twaalf bestuurders voortgezet onderwijs in Noord-Holland-Noord, in de 'Topgroep Noord-Holland-Noord', vier keer per jaar bijeen om informeel zowel regionale als landelijke ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs te bespreken en, indien noodzakelijk, een gezamenlijk standpunt te bespreken.
- De bestuurder van de SOVON vergadert vier keer per jaar met de bestuurders van de overige vijf besturen voor voortgezet onderwijs in de regio Noord-Kennemerland over alle voor het voortgezet onderwijs relevante onderwerpen.

- De bestuurder van de SOVON maakt deel uit van de Raad van Advies van hogeschool InHolland (als HBO instelling in de regio een belangrijke afnemer van de leerlingen van de SOVON-scholen). Deze raad vergadert vier maal per jaar met het college van bestuur. Daarnaast is er elke twee jaar een ‘diner pensant’ van het college van bestuur van InHolland met alle onderwijsbestuurders voortgezet onderwijs uit Noord-Holland-Noord en Noord-Holland-Midden.

2.3 Naleving code ‘Goed Onderwijsbestuur VO’

College van Bestuur en Raad van Toezicht van de SOVON besteden nadrukkelijk aandacht aan een adequate naleving van de governancecode. In deze paragraaf wordt uiteengezet op welke wijze dat, voor elk van de drie uitgangspunten van de code geschiedt.

2.3.1 In evenwicht met de ‘zachte kant van goed bestuur’

Bestuurder en toezichthouders van de instelling steken, naast de formele ‘harde’ aspecten van good governance, veel energie in de ‘zachte kant’ van goed bestuur. De jaarlijkse zelfevaluatie van de RvT met het CvB wordt zeer serieus genomen en in die zelfevaluatie komen zaken als leiderschap, samenwerking en bestuurscultuur expliciet aan de orde (zie wat betreft de zelfevaluatie ook paragraaf 2.7, verslag Raad van Toezicht). De RvT probeert nadrukkelijk voeling te houden met wat er in de scholen van de SOVON speelt. Daartoe heeft de voltallige RvT recent een ronde gemaakt langs alle scholen, waarbij de verschillende locaties zijn bezocht en de Raad een toelichting heeft gekregen op belangrijke ontwikkelingen in de school. Deze toelichting werd in een aantal gevallen door leerlingen verzorgd. In de plenaire en individuele (reguliere en informele) contactmomenten tussen bestuurder en schoolleiders is veel ruimte voor reflectie op de bestuurlijke en leiderschapsstijlen binnen de instelling. Tot slot heeft de instelling recent een bestuurssecretaris aangesteld, die mede tot taak heeft te adviseren over aspecten van good governance, leiderschap en bestuurscultuur en onder meer op grond van bewezen competenties ter zake is geselecteerd.

2.3.2 Publieke belangen dienen

De bestuurscultuur binnen de SOVON is er zonder meer een waarin het publieke belang dat de instelling en haar scholen dienen, centraal staat. Belangrijke manifestatie daarvan is de focus op een efficiënte inrichting van de organisatie en de bedrijfsvoering, die stevig ingebed is in het ‘DNA’ van de instelling. In dit kader mag onder meer verwezen worden naar het feit dat de SOVON, in tegenstelling tot veel andere instellingen van vergelijkbare omvang, een éénhoofdig CvB en eigen afdelingen financiën en personeelszaken heeft en daaraan ook zal vasthouden, alsook naar de zeer beperkte omvang van de centrale staf (BMO) waarvan de kosten ruim minder dan 4% van de totale loonsom van de SOVON beslaan (hetgeen ver onder het landelijk gemiddelde in de sector ligt). Ook de salarisadministratie wordt in eigen beheer gevoerd. In dit verband ook vermeldenswaard is dat RvT, CvB en schoolleiding consequent vasthouden aan een sobere overlegstructuur en nieuwe opgaven zoveel mogelijk binnen bestaande organisatorische kaders ter hand worden genomen, in plaats van daarvoor (hetgeen een veel gezien fenomeen in het onderwijs is) nieuwe arrangementen en constructen in het leven te roepen. Een treffende illustratie hiervan is de wijze waarop de SOVON de implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming aanpakt: vanzelfsprekend conform de ter zake geldende richtlijnen, maar vanuit de bestaande organisatiestructuur en zonder inhuur van (de zich op dit terrein in groten getale aangevend hebbende) dure externe deskundigen.

2.3.3 Knooppunt zijn (horizontale verantwoording)

De SOVON investeert veel energie in horizontale verantwoording, dat wil zeggen in het afleggen van rekening aan en het consulteren en betrekken van haar interne en externe ‘stakeholders’. Op de eerste plaats zetten zowel de stichting als de scholen stevig in op hoogwaardige afstemming met de medezeggenschapsorganen. Verder wordt binnen de scholen veel aandacht besteed aan het meten en verbeteren van de tevredenheid van leerlingen over het onderwijs (lessen en docenten). Voorts participeert de bestuurder van de SOVON in een groot aantal externe netwerken (zie 2.2.3), waarin vaak ook de afstemming met externe stakeholders (bijvoorbeeld de gemeenten in de regio) aan de orde is. Ten slotte is op dit punt vermeldenswaard dat in 2017, bij de uitwerking van het nieuwe strategisch beleidsplan 2019-2022 van de SOVON nadrukkelijk is ingezet op een ‘bottom-up’ aanpak waarbij zowel op het niveau van de scholen (schoolleiders en brede schoolleiding) als bij de medezeggenschap (GMR plus door de GMR betrokken ouders, leerlingen en docenten) input voor de nieuwe koers is ‘opgehaald’.

2.4 Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

2.4.1 Vergaderingen

De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) heeft in 2017 vijf maal vergaderd. De vergaderingen vonden plaats op 28 maart, 18 april, 29 juni, 17 oktober en 19 december 2017. Geen vergadering is verdaagd omdat er te weinig leden aanwezig waren om besluiten te kunnen nemen.

2.4.2 Samenstelling GMR

De samenstelling van de GMR is in schooljaar 2017-2018 na de zomervakantie veranderd. Als nieuwe leden zijn aangetreden mevrouw Hilly Blaauw (oudergeleding Stedelijk Dalton College Alkmaar), mevrouw Annelies Boer (oudergeleding Mummellius Gymnasium) en Annelot Jonker (leerlinggeleding osv Willem Blaeu). De heer Peter Lankreijer heeft in december 2017 afscheid genomen en zijn rol als ambtelijk secretaris is per 1 januari 2018 overgenomen door de nieuwe bestuurssecretaris van de SOVON, de heer Iwan Basoski.

2.4.3 Belangrijke onderwerpen

De agenda van de GMR kent een jaarlijkse cyclus van te behandelen onderwerpen (zoals de jaarrekening, de meerjarenbegroting, de jaarplanning en het bovenschools formatieplan). Van hetgeen in het verslagjaar bij de GMR ter tafel is geweest, zijn nog de volgende zaken in het bijzonder vermeldenswaard.

Financieel gezien is in de GMR aan de orde geweest dat, hoewel de financiële positie van de SOVON solide te noemen is, er drie scholen zijn die te maken hebben met een negatief eigen vermogen; de Berger Scholengemeenschap, osv Willen Blaeu en De Viaan. Deze scholen staan voor de opdracht dit negatief vermogen in de komende jaren weg te werken. De Viaan is daar intussen in geslaagd. Verder is aan de orde geweest dat het samenwerkingsverband VO/VSO Noord-Kennemerland beschikt over reserves, welke zullen worden toebedeeld aan de betrokken scholen op basis van een plan van aanpak. Tot slot is, wat betreft de financiële situatie van de SOVON, regelmatig ter tafel geweest dat hoewel deze robuust is, de kosten die de instelling moet maken voor de vervanging bij ziekte structureel aanzienlijk zijn en derhalve op termijn omlaag moeten.

Een in *personeel* opzicht majeur punt van aandacht was, in het verlengde van het voorgaande, het al tijdens aanmerkelijk hoge ziekteverzuim binnen de scholen van de SOVON, dat ruim boven het landelijk gemiddelde ligt (hierover valt meer te lezen in het sociaal jaarverslag, verderop in dit document). De GMR heeft vastgesteld dat de kwestie indringende aandacht heeft van bestuur en management van de instelling, maar dat er tot op heden nog onvoldoende verbetering valt te constateren. Vanwege de mogelijke relatie met werkdruk, is ter zake per school een analyse verricht. De PGMR-leden hebben onderling het taakbeleid uitgewisseld en gaan daar op schoolniveau mee verder. In de nieuwe RI&E's die in 2018 per school zullen plaatsvinden, vormt werkdruk en psychosociale taakbelasting een kernthema.

Op het gebied van *huisvesting* zijn de volgende zaken specifiek vermeldenswaard. De schoolgebouwen van praktijkschool Focus en het Huygens College in Heerhugowaard zijn overgedragen aan de SOVON. Er is financiering gearrangeerd tegen een rente van 0,94%. De gemeente staat garant voor rente en aflossing, ongeacht het leerlingenaantal. De gemeente draagt verder zorg voor de laatste verbeteringen op het gebied van onderhoud en klimaat. Een en ander vormt onderdeel van een 'package deal' waartoe ook de nieuwbouw van het Huygens College Heerhugowaard behoort. Ook dat project kwam in 2017 geregeld ter tafel in de GMR. De GMR heeft met waardering kennis genomen van de ter zake in uitvoering zijnde plannen. Op het vlak van huisvesting is er behalve dit positieve nieuws, ook de zorg omtrent de 'B-vleugel' van de Berger Scholengemeenschap. De renovatie van dit deel van genoemde school komt tot op heden moeizaam van de grond. Dit ondanks talrijke pogingen van het bestuur van de SOVON om met de gemeente (Bergen) te komen tot gezamenlijke en creatieve oplossingen.

Een *bestuurlijk* majeur dossier voor de GMR in 2017, vormde de opvolging van de huidige bestuurder, de heer dr. R.A. Gase. De werving van een nieuwe bestuurder heeft meerdere sollicitatierondes gevraagd en derhalve ook van de GMR (vertegenwoordigd in de diverse BAC's) de nodige energie geleverd. Het doet de GMR deugd dat uiteindelijk met de heer dr. R.B.M. Rigter een bijzonder geschikte opvolger voor de heer Gase is gevonden. De GMR is de heer Gase zeer erkentelijk voor de uitstekende wijze waarop hij de SOVON heeft ontwikkeld tot een gezonde en kwalitatief hoogwaardige instelling voor openbaar voortgezet onderwijs in de regio.

Tot slot vermeldenswaard is dat de GMR in het verslagjaar instemming heeft verleend met de Integriteitscode voor de SOVON en een nieuw huishoudelijk reglement (voor de GMR).

2.5 Afhandeling van klachten

Klachten worden bij voorkeur afgehandeld in de zogenaamde voorfase van de Klachtenregeling. Dat betekent dat de klacht wordt afgehandeld op de school, meestal door de rector/directeur. Als dat onverhoopt niet lukt, wordt de klacht ter behandeling voorgelegd aan de klachtencommissie van de SOVON.

De SOVON kent een onafhankelijke klachtencommissie, een onafhankelijke commissie voor de bezwaarschriften en een onafhankelijke examencommissie. De personele bezetting van de commissies kent een hoge mate van overlap. De klachtencommissie en de commissie voor de bezwaarschriften kennen allebei drie kamers waarbij de voorzitter en de secretaris steeds dezelfde personen zijn.

De samenstelling van de commissies was in het verslagjaar 2017 als volgt:

Tabel 3. Samenstelling commissies

Commissie Kamer	Commissie voor de bezwaarschriften			Klachtencommissie			Commissie van Beroep inzake de Eind-examens
	School-zaken	Rechts-positie	Seksuele intimidatie en geweld	School-zaken	Rechts-positie	Seksuele intimidatie en geweld	
De heer P. van Lingen	X	X	X	X	X	X	X
De heer C.A. Groenhart	X	X	X	X	X	X	X
Mevrouw C.G. Sep-Mann, per 1 augustus 2017 opgevolgd door mevrouw F. van der Meer	X			X			X
De heer H. Nonhebel		X			X		
Mevrouw B.A. Witteveen			X			X	

Mevrouw Witteveen fungeert tevens als vertrouwensarts van de SOVON.

In 2017 zijn er twee zaken geweest voor de kamer rechtspositie van de commissie voor de bezwaarschriften:

- Een medewerker maakte bezwaar tegen het besluit tot beëindiging van de aanstelling vanwege andere gewichtige redenen, te weten een verschil van inzicht over de wijze waarop inhoud moet worden gegeven aan de functie. De commissie adviseerde het bevoegd gezag om het bezwaar ongegrond te verklaren.
- Een medewerker maakte bezwaar tegen het besluit tot onvrijwillige overplaatsing naar een andere school voor de volledige betrekkingssomvang met gelijkblijvende arbeidsvoorwaarden en ontzegging van de toegang tot het schoolterrein. De commissie adviseerde het bevoegd gezag het deel van het bezwaar dat betrekking had op de overplaatsing ongegrond te verklaren en het deel van het bezwaar dat betrekking had op de ontzegging van de toegang tot het schoolterrein niet ontvankelijk te verklaren.

Ook de kamer schoolzaken van de klachtencommissie kreeg in 2017 twee zaken voorgelegd:

- De ouders van twee leerlingen waren het niet eens met het besluit van de rector (van de school van de leerlingen) om, naar aanleiding van klachten over de lengte van een toets, deze leerlingen de gelegenheid te geven tot een herkansing waarbij het voor deze herkansing behaalde cijfer zou gelden. Aanvankelijk dienden zij ter zake een bezwaarschrift in bij de commissie voor de bezwaarschriften. Dit bleek echter als zodanig niet ontvankelijk te zijn en de ouders besloten vervolgens hun grieven in de vorm van een klacht voor te leggen aan de klachtencommissie van de SOVON. Deze achtte de klacht gegrond en adviseerde om, hoewel het voornoemde besluit van de rector bindend was, het besluit te herzien (en in plaats van het voor de herkansing behaalde cijfer, het hoogste behaalde cijfer te laten gelden) en/of de ten aanzien van de toets gehanteerde normen te herzien.
- De ouders van een leerling dienden een klacht in tegen de handelwijze van de rector (van de school van de leerling) ten aanzien van een incident waarbij de leerling betrokken was en een blessure had opgelopen. De klacht betrof het toezicht op de locatie waar het incident had plaatsgevonden, het onderzoek naar de toedracht van het incident en de aan leerling en ouders geboden nazorg. De commis-

sie achtte de klacht gedeeltelijk gegrond, te weten wat betreft de grieven van ouders ten aanzien van het toezicht op de locatie en het onderzoek naar de toedracht van het incident.

2.6 Vertrouwenspersonen

De SOVON heeft twee bovenschoolse vertrouwenspersonen zoals bedoeld in de Klachtenregeling. Mevrouw mr. I.H. van Lingen-Schuur is de vertrouwenspersoon voor de leerlingen van de SOVON sinds 1 augustus 2000. De heer W.S. de Vries is de vertrouwenspersoon voor personeelsleden van de SOVON sinds 10 maart 2014.

De vertrouwenspersoon voor leerlingen heeft in het verslagjaar 3 gesprekken gevoerd. Geen van deze gesprekken heeft geleid tot het formeel indienen van een klacht.

De vertrouwenspersoon voor personeel heeft in het verslagjaar met 15 medewerkers gesprekken gevoerd. Vrijwel al deze gesprekken hadden betrekking op samenwerkingsproblemen (tussen betrokken medewerker en overige partijen binnen de organisatie). Ook de gesprekken met medewerkers hebben niet geleid tot het formeel indienen van een klacht.

2.7 Verslag van de Raad van Toezicht

2.7.1 Vergaderingen

De raad van toezicht heeft in 2017 vijf maal vergaderd, alle keren voltallig. De vergaderingen vonden plaats op 27 januari, 21 april, 30 juni, 20 oktober en 15 december. Geen vergadering is verdaagd omdat er te weinig leden aanwezig waren om besluiten te kunnen nemen. Naast deze reguliere vergaderingen is de raad van toezicht op 30 november 2017 bijeen geweest om van gedachten te wisselen over het nieuwe strategisch beleidsplan (in ontwikkeling) 2019-2022 van de SOVON.

2.7.2 Samenstelling

De raad van toezicht bestond in 2017 uit de volgende leden die allen zijn benoemd door de raad van de gemeente Alkmaar:

- de heer L.A. Pannekeet, voorzitter sinds 1 augustus 2015, lid op voordracht van de oudergeleding van de GMR sinds 1 januari 2011 tot 1 januari 2014 en herbenoemd tot 1 januari 2019;
- mevrouw drs. K. van der Gaast, lid op voordracht van de raad van toezicht sinds 1 januari 2013 tot 1 januari 2018 en herbenoemd tot 1 januari 2023;
- mevrouw mr. S. van Ketel, lid op voordracht van de oudergeleding van de GMR sinds 1 januari 2016 tot 1 januari 2021;
- mevrouw H. Winters MBA, lid op voordracht van de GMR sinds 1 januari 2017 tot 1 januari 2020; en
- de heer drs. K.W. Hau RA, lid op voordracht van de raad van toezicht sinds 1 januari 2012 tot 1 januari 2017 en herbenoemd tot 1 januari 2022.

De raad van toezicht heeft per 1 januari 2011 een eenhoofdig college van bestuur benoemd dat bestaat uit de heer dr. R.A. Gase, voorzitter van het college van schoolleiders sinds 1 januari 1995 en algemeen directeur van de SOVON sinds 1 juni 2001. Het college van bestuur is het bevoegd gezag in de zin van de wet.

2.7.3 Bezoldiging

De leden van de raad van toezicht kunnen aanspraak maken op een bezoldiging, die voor 2017 € 2000 bedroeg. Dit bedrag wordt verhoogd met 21% BTW als betrokkene geen vrijstelling voor de betaling hiervan bezit. Onderstaande bedragen zijn uitbetaald aan de leden over 2017.

Tabel 4. Bezoldiging Raad van Toezicht 2017

De heer L.A. Pannekeet	Ziet af van bezoldiging
Mevrouw drs. K. van der Gaast	€ 2000,00
Mevrouw mr. S. van Ketel	€ 2420,00 (inclusief 21% BTW)
Mevrouw H. Winters MBA	€ 2000,00
De heer drs. K.W. Hau RA	Ziet af van bezoldiging

2.7.4 Werkgeversrol

De leden van de raad van toezicht zijn allen lid van de Vereniging van toezichthouders in het onderwijs (VTOI). De VTOI ontwikkelt zich als werkgeversvereniging en daarmee als partij die een CAO kan afsluiten. Zo is het mogelijk gebleken om een landelijke CAO voor bestuurders in het voortgezet onderwijs af te sluiten. Het afsluiten van een afzonderlijke CAO was noodzakelijk, omdat de bestuurder op zijn beurt werkgever is van al het personeel dat in dienst is van de stichting en daardoor niet langer kon vallen onder de CAO voortgezet onderwijs. De raad van toezicht heeft de door de VTOI afgesloten CAO in 2012 op de bestuurder van de SOVON van toepassing verklaard. Deze CAO is op 11 november 2015 gewijzigd in een CAO die in werking is getreden op 1 januari 2015 en liep tot 1 januari 2017. Die CAO is vervolgens gewijzigd in een CAO die liep tot 1 januari 2018.

2.7.5 Functies en nevenfuncties

De leden van de raad van toezicht bekleedden in 2017 de volgende hoofdfuncties en al dan niet betaalde overige nevenfuncties.

De heer L.A. Pannekeet

Hoofdfunctie: directeur omgevingsdienst IJmond

Nevenfunctie: voorzitter Landelijke Vakgroep Aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling (onbetaald)

Mevrouw K. van der Gaast

Hoofdfunctie: autonoom beeldend kunstenaar

Nevenfunctie: lid kunstcommissie gemeente Koggenland (onbetaald)

Mevrouw S. van Ketel

Hoofdfunctie: advocaat bij Nineyards Law

Nevenfuncties: geen

Mevrouw H. Winters

Hoofdfunctie: directeur bibliotheek Kennemerwaard

Nevenfunctie: lid raad van toezicht Stichting Monumentenwacht Services Noord-Holland (betaald)

De heer K.W. Hau

Hoofdfunctie: directeur EFK Interim-management en advies

Nevenfunctie 1: lid raad van toezicht stichting Energy Challenges Noord West (onbetaald)

Nevenfunctie 2: lid NBA-VCR Branchegroep Publieke Sector, tot medio 2017 (onbetaald)

2.7.6 Belangrijke onderwerpen

De raad van toezicht kent een jaarlijkse cyclus van te behandelen onderwerpen. De meeste van deze onderwerpen, waaronder ook jaarverslag inclusief jaarrekening, komen één maal per jaar aan de orde, maar in elke vergadering wordt een financiële rapportage van de bestuurder besproken. Ook de onderwijskwaliteit van de SOVON-scholen komt regelmatig aan de orde tijdens de besprekingen van de raad van toezicht. Daarbij gaat het zowel om reguliere zaken die ook op het niveau van CvB en schoolleiders worden besproken, zoals de opbrengstenkaarten en de examenresultaten, als om specifieke/actuele kwesties zoals inspectiebezoeken. In laatstgenoemd verband is in het bijzonder vermeldenswaard dat de SOVON er in het najaar van 2017 in is geslaagd haar enige school met een onvoldoende oordeel van de Inspectie, weer terug in het 'groen' te brengen (basistoezicht). De raad heeft uit gezaghebbende externe bron begrepen, dat de SOVON daarmee buitengewoon goed presteert op het punt van onderwijskwaliteit: volgens betreffende bron komt het in den lande nauwelijks voor dat een instelling met een omvang als die van SOVON, geen enkele zwakke school herbergt.

Wat betreft de samenstelling van de raad van toezicht van de SOVON valt het volgende op te merken. Mevrouw drs. K. van der Gaast, wier eerste termijn op 31 december 2017 afliep, heeft besloten zich beschikbaar te stellen voor een tweede termijn. Op voordracht van de raad van toezicht is mevrouw Van der Gaast door de gemeenteraad van Alkmaar herbenoemd voor de periode 1 januari 2018 tot en met 31 december 2022. Als nieuw lid is, op voordracht van de GMR van de SOVON, tot de raad van toezicht toegetreden mevrouw H. Winters MBA. Mevrouw Winters is door de gemeenteraad van Alkmaar benoemd voor de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2020.

Een onderwerp dat in 2017 veel energie vroeg van de raad van toezicht, betrof de opvolging van de huidige bestuurder. In verschillende extern begeleide sollicitatierondes (waarbij de raad van toezicht vertegenwoordigd was in de betreffende benoemingsadviescommissies) werd vergeefs gezocht naar een geschikte kandidaat.

Pas in de vierde ronde, in het najaar, was er een 'match'. Eind december 2017 kon de raad van toezicht de heer dr. R.B.M. Rigter, voorzitter College van Bestuur van de Stichting Samen tussen Amstel en IJ (primair onderwijs) te Amsterdam, benoemen tot opvolger van de heer dr. R.A. Gase. De nieuwe bestuurder is echter, door omstandigheden aan zijn kant, pas op 1 juni 2018 beschikbaar. Al met al heeft de bestuurlijke opvolging, die was voorzien per 1 augustus 2017, bijna een schooljaar vertraging opgelopen. Gelukkig heeft de raad van toezicht de heer Gase tot twee maal toe (toen in juni 2017 nog geen opvolger was gevonden respectievelijk toen bleek dat de nieuwe bestuurder pas op 1 juni 2018 kan starten) bereid gevonden om langer aan te blijven en is hem daarvoor zeer erkentelijk.

Andere majeure thema's die regelmatig aan de orde zijn geweest in de raad van toezicht van de SOVON zijn de nieuwbouw van het Huygens College Heerhugowaard, het ziekteverzuim op de SOVON-scholen, de externe samenwerking met andere partijen in de regio en de ontwikkeling van het nieuwe strategisch beleidsplan 2019-2022:

- De voornoemde nieuwbouw zal in 2019 gerealiseerd zijn: op 1 augustus van dat jaar wordt, als de thans lopende bezwaarprocedure tenminste een voor de SOVON gunstig resultaat heeft, het nieuwe schoolgebouw van het Huygens College in gebruik genomen. De huidige bestuurder is gevraagd (en heeft ermee ingestemd) om 'de eerste paal te slaan'.
- Het ziekteverzuim binnen de SOVON vormt al langere tijd een belangrijk punt van zorg en aandacht. Het verzuim lag in 2017 structureel boven het landelijk gemiddelde in de sector. De raad van toezicht heeft er bij de bestuurder op aangedrongen dat de analyse en aanpak van het ziekteverzuim onverminderd nadrukkelijk speerpunten blijven van bestuur en schoolleiding. Om die reden is het thema onder meer een vast agendapunt in de reguliere voortgangsgesprekken tussen bestuurder en de individuele rectoren/directeuren en komt het regelmatig aan de orde in het College van Schoolleiders (het overleggremium van bestuurder en de gezamenlijke schoolleiders). Aangezien het ziekteverzuim tot op heden, ondanks de nadrukkelijke en verscherpte aandacht van bestuur en schoolleiding, niet terugloopt zal de analyse en aanpak ervan in samenhang met de thema's werkdruk en vitaliteit, speerpunt vormen van het komende strategisch beleidsplan 2019-2022 van de SOVON.
- Majeur aandachtspunt voor de raad van toezicht is in 2017 verder geweest hoe de externe samenwerking met andere onderwijsinstellingen in de komende jaren kan worden geïntensiveerd. Met als achtergrond de verwachte daling van de leerlingaantallen (krimp) en met als doel als gezamenlijke instellingen te blijven voorzien in een hoogwaardig aanbod aan voortgezet onderwijsvoorzieningen in de regio met voldoende keuzevrijheid voor ouders en leerlingen. Mede op initiatief van de raad van toezicht van de SOVON is hiertoe een aantal gesprekken gearrangeerd met bestuurders en toezichthouders van een aantal instellingen in Noord-Kennemerland, behorend tot de zgn. Topgroep om te verkennen of rond enkele specifieke casus in samenwerking met de SOVON kan worden gekomen tot duurzame interventies in de betreffende constellatie aan voorzieningen. Het eerste gesprek in deze reeks heeft intussen plaatsgevonden in januari 2018.
- Najaar 2017 is begonnen met de uitwerking van het nieuwe strategisch beleidsplan 2019-2022 van de SOVON (zie ook paragraaf 1.1.2). Onder externe begeleiding zijn achtereenvolgens de rectoren/directeuren, de brede schoolleiding, de raad van toezicht en (in januari 2018) de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (en door haar genodigde leerlingen, ouders en medewerkers) geconsulteerd op verwachtingen en beelden bij de ambities en koers van de instelling voor de nieuwe strategische periode.

Wat de financiële situatie van de SOVON betreft, heeft de Raad van Toezicht ook in 2017 kunnen vaststellen dat deze onverminderd solide is. Punt van zorg betreft, ook vanuit financieel opzicht, wel het zoals eerder vermeld aanzienlijke ziekteverzuim dat navenant hoge vervangingskosten met zich meebrengt. Verder vormt de verwachte krimp van leerlingenaantal een ook vanuit financieel oogpunt belangrijk dossier in de komende jaren.

Tot slot heeft de raad van toezicht conform de code Goed Onderwijsbestuur VO ook in 2017 een zelfevaluatie verricht omtrent haar werkwijze. Behalve de overwegend positieve beleving ter zake, werden ook aandachtspunten geconstateerd op het vlak van onderlinge communicatie buiten de vergaderingen om en op het terrein van deskundigheidsbevordering. Hierover zijn concrete afspraken gemaakt, waarop in de evaluatie over het jaar 2017 is teruggegrepen en waarbij is vastgesteld dat deze gestand zijn gedaan en effectief zijn geweest.

Alkmaar, 19 maart 2018,

Namens de Raad van Toezicht,

L.A. Pannekeet, voorzitter

2.8 Beleid: strategisch beleidsplan

2.8.1 Inleiding

Het meerjarig beleid van de SOVON is vastgelegd in het strategisch beleidsplan 2013-2016 *Samen Betere Prestaties*. Omdat in 2017, vanwege het aanstaande vertrek van de huidige voorzitter van het College van Bestuur, de bestuurlijke opvolging aan de orde was en deze meer tijd in beslag nam dan was voorzien en bovendien pas medio 2018 kan worden geëffectueerd, is de looptijd van voornoemd strategisch beleidsplan met twee jaar verlengd. Om behalve de bestuurlijke continuïteit, ook de strategische continuïteit van de instelling te waarborgen, is najaar 2017 echter wel gestart met uitwerking van een nieuw strategisch beleidsplan voor de jaren 2019-2022, dat medio 2018 gereed zal zijn.

2.8.2 Stand van zaken

Onderdeel van de uitwerking van het nieuwe strategisch beleidsplan van de SOVON vormde een terugblik op de doelen van het lopende koersdocument. Met achtereenvolgens de schoolleiders, de brede schoolleiding, de RvT en de GMR (plus genodigden) van de instelling is stilgestaan bij de vraag in hoeverre de voor 2013-2016 geformuleerde doelstellingen zijn gerealiseerd. Het beeld is als volgt:

Doel 1: de SOVON is opbrengstgericht

Alle betrokkenen zijn het erover eens, dat alle SOVON-scholen substantieel en systematisch aandacht besteden aan het doorgronden en verbeteren van de onderwijsopbrengsten. Dit doel kan derhalve als gerealiseerd worden beschouwd.

Doel 2: de SOVON bevordert excellente onderwijsprestaties

Ook deze doelstelling achten alle betrokkenen gerealiseerd. Benadrukt wordt wel, dat opbrengstgericht werken en het verbeteren van onderwijsprestaties een continue proces is, dat 'nooit af' is. Tevens wordt aangegeven dat dit steeds een kwestie is van 'maatwerk' richting leerlingen: een 'excellente prestatie' van een praktijk-school leerling is iets wezenlijk anders dan die van een gymnasium leerling.

Doel 3: de SOVON heeft kwalitatief hoogwaardig personeel

Ook deze doelstelling wordt door alle bij de evaluatie van het strategisch beleidsplan 2013-2016 als in belangrijke mate behaald beschouwd. De SOVON heeft wat dit betreft in de komende strategische periode echter nog wel de nodige stappen te zetten. Ten eerste zijn de landelijke afspraken ten aanzien van de functiemix nog niet geheel gerealiseerd, met andere woorden de SOVON voldoet nog niet geheel aan de geldende referentiewaarden omtrent de samenstelling van het docentencorps. Ten tweede heeft de instelling te maken met een aanzienlijk ziekteverzuim en daarmee met een majeur afbreukrisico ten aanzien van de kwaliteit en continuïteit van het personeelsbestand. Beide issues worden in het sociaal jaarverslag nader belicht. In de komende strategische periode staan ze in elk geval hoog op de prioriteitenlijst.

Doel 4: de SOVON kent geen zwakke scholen

Najaar 2017 is het Huygens College Heerhugowaard weer 'in het groen' (basistoezicht) gekomen bij de Inspectie. De aandacht voor taalklas leerlingen binnen de school is zelfs als 'goed' beoordeeld. Daarmee is ook deze vierde strategische doelstelling per eind 2017 gerealiseerd. Zoals eerder in dit jaarverslag vermeld, wordt dit door een gezaghebbende externe deskundige (van bureau Van Beekveld & Terpstra) aangemerkt als een buitengewone prestatie. Volgens deze deskundige zijn er namelijk weinig tot geen besturen met een omvang als die van de SOVON zónder zwakke scholen.

Doel 5: de SOVON ondersteunt passend onderwijs

Ook deze strategische doelstelling is, zo blijkt uit de gezamenlijke evaluatie, behaald. Er zijn uiteenlopende voorbeelden waarin dit wordt onderschreven. Zo heeft de SOVON zelfs in haar vwo/havo-aanbod een onder-

steuningsarrangement ontwikkeld voor leerlingen met een autistische stoornis. Volgens recente cijfers hebben de SOVON-scholen te maken met 25 leerlingen die thuiszitten en voor elk daarvan is een aanpak op maat geëffectueerd. Niet alleen binnen de eigen instelling, maar ook op regionaal niveau zet de SOVON zich zeer nadrukkelijk in voor de realisatie van passend onderwijs, onder meer in de samenwerkingsverbanden VO/VSO Noord-Kennemerland en Kop van Noord-Holland.

Doel 6: de SOVON heeft geen groeidoelstelling

Dit strategische doel is 'niet behaald': de SOVON is in de afgelopen periode wél gegroeid, te weten naar 6994 leerlingen op 1 oktober 2017. Zie de onderstaande tabellen. Tegelijkertijd wordt in de komende jaren lokaal en regionaal krimp verwacht die ongetwijfeld ook de SOVON scholen zal raken. De instelling beseft dat een adequate aanpak hiervan per definitie een gezamenlijke is, binnen de SOVON en met andere besturen. Daarom hebben CvB en RvT van de SOVON (mede) het initiatief genomen tot verkennende gesprekken met een aantal andere instellingen om mogelijk te komen tot uitwerking van gezamenlijke scenario's met betrekking tot de verwachte daling van leerlingaantallen in een aantal concrete, urgente casus. Een eerste bijeenkomst heeft eind januari 2018 plaatsgevonden en krijgt, gelet op de constructieve atmosfeer, een vervolg in het voorjaar.

Tabel 5. Ontwikkeling leerlingaantallen

	Totaal 1 oktober				
School/jaar	2013	2014	2015	2016	2017
osg Willem Blaeu	1038	1101	1081	1207	1309
BSG	903	968	990	1046	1012
rsg Wieringerlant	1083	1142	1148	1097	1040
De Viaan	246	252	242	227	218
Stedelijk Dalton College	1166	1216	1275	1245	1201
Focus	168	182	193	207	207
Huygens College	938	1034	1161	1137	1141
Murmellius	873	865	875	884	866
Totaal	6415	6760	6965	7050	6994

Tabel 6. Ontwikkeling aantallen brugklasleerlingen per schooltype

	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
vwo	255	245	250	268	302
havo	317	268	320	338	364
mavo	244	313	296	342	352
vbo(k)	156	133	131	161	232
vbo(b)	113	107	122	143	108
pro	86	112	70	88	81
Totaal	1085	1066	1119	1252	1358

Doel 7: de SOVON heeft een gezonde financiële basis

Deze strategische doelstelling voor de periode 2013-2016 is, zo is vastgesteld, méér dan gerealiseerd: de financiële positie van de instelling is zelfs beter dan in 2012. Structureel knelpunt vormt, zoals eerder vermeld, wel het aanzienlijke ziekteverzuim binnen de SOVON-scholen. Dit brengt navenant hoge vervangingskosten met zich mee. Deze kunnen tot op heden adequaat worden afgedekt, maar zullen in de komende periode omlaag moeten mede gelet op de verwachte krimp en daarmee verbonden consequenties voor de omvang van instroom en bekostiging van de instelling.

Doel 8: de SOVON heeft goed geoutilleerde schoolgebouwen

Ook deze doelstelling is vrijwel volledig behaald. De enkele jaren gelden opgestelde actielijst ('shortlist') is afgewerkt zonder al te grote investeringen. Er zijn wel enkele kanttekeningen te maken. Ten eerste zijn er hier en daar binnen de SOVON wel degelijk achterstanden, die spoedige aandacht vragen. Ten tweede is de klimaatbeheersing in een aantal gebouwen problematisch. Beide voorgaande issues staan hoog op de prioriteitenlijst van de betrokken functionarissen van de betrokken scholen en BMO. Ten derde vormt de situatie rond de zgn. B-vleugel van de Berger Scholengemeenschap al langere tijd een knelpunt. Ondanks talrijke pogingen van de SOVON om (met de gemeente Bergen) te komen tot gezamenlijke en creatieve oplossingen, komt de renovatie van dit gebouwdeel moeizaam van de grond.

Doel 9: de SOVON heeft een kleine overhead

De conclusie op dit punt kan kort zijn: deze doelstelling is in hoge mate gerealiseerd. De overhead van de SOVON (personele kosten van het stafbureau BMO in een percentage van de totale loonsom van de SOVON) bedraagt ruim minder dan 4% en ligt daarmee ver onder relevante landelijke gemiddelden (in o.a. het VO).

Doel 10: de SOVON werkt samen

Slechts op deze laatste doelstelling is door geconsulteerde betrokkenen vastgesteld, dat de SOVON in de afgelopen strategische periode (nog) onvoldoende resultaten heeft geboekt. Hoewel de instelling nadrukkelijk participeert in relevante bestuurlijke netwerken (zoals rond passend onderwijs), daar vaak een leidende rol vervult en met betrokken partners goede zaken doet in het belang van leerlingen en ouders, is tegelijkertijd de conclusie dat er méér nodig is aan externe samenwerking. Met het lokale ROC is het tot op heden lastig om echt in gesprek te komen. Van de verwachte krimp in de regio bestaan wel grondige analyses, maar op actuele, urgente casus vindt tot nu toe nog onvoldoende concrete gezamenlijke actie plaats. Op deze en andere zaken zal de komende periode nadrukkelijker en steviger worden geacteerd. Majeur voorbeeld is het eerder vermelde initiatief van CvB en RvT van (onder andere) de SOVON voor verkennende gesprekken met een aantal andere besturen om mogelijk te komen tot uitwerking van gezamenlijke scenario's met betrekking tot de verwachte daling van leerlingaantallen in een aantal concrete, urgente casus.

3 Onderwijsopbrengsten

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de onderwijsopbrengsten van de SOVON en haar scholen. Uitgangspunt daarbij vormt het nieuwe beoordelingskader van de Inspectie van het onderwijs. Dientengevolge komen in paragraaf 3.2 achtereenvolgens de volgende onderwerpen aan de orde:

- De totaalprestatie van de SOVON en haar scholen.
- De positie van de derde klas leerlingen ten opzichte van het hen destijds door de basisschool gegeven advies.
- De ‘onderbouwsnelheid’, dat wil zeggen de mate waarin leerlingen met of zonder vertraging doormoeten naar de bovenbouw.
- Het ‘bovenbouwsucces’, dat wil zeggen de mate waarin leerlingen met of zonder vertraging de eindstreep (het examen) bereiken.
- De eindexamencijfers en de verhouding tussen het schoolexamen en het centraal schriftelijk eindexamen.

De Inspectie baseert haar oordeel op de onderwijsopbrengsten van een instelling en de daartoe behorende scholen over de voorbije drie schooljaren. In dit jaarverslag zijn dat de schooljaren 2014-2015, 2015-2016 en 2016-2017. De Inspectie hanteert met het nieuwe beoordelingskader een absolute norm. Zij heeft de cesuur gelegd bij een bepaalde score en wel zodanig dat 85% van alle scholen in Nederland die score of een hogere halen. Dat betekent voor onderstaande tabellen dat een cel **groen** is gekleurd als de betreffende school tot voornoemde groep behoort en **rood** wanneer de school lager scoort.

In paragraaf 3.3 reflecteren we kort op de weergegeven onderwijsopbrengsten.

3.2 Kengetallen

3.2.1 Totaalscore SOVON en scholen

Wat is het oordeel als we de SOVON als één scholengemeenschap beschouwen met bijna 6600¹ leerlingen? Kort samengevat is dat oordeel positief. De Inspectie geeft echter de voorkeur aan een oordeel op het niveau van de school, niet op het niveau van het bestuur. En soms is het niveau van de school nog ‘te hoog’ en wordt het niveau ‘de vestiging’ als uitgangspunt genomen. Dat geldt met name voor het Huygens College Heerhugowaard (3 vestigingen, waarvan er 2 hier worden meegenomen) en het Van der Meij College (vestiging van 3 moederscholen, waarvan twee SOVON-scholen). Maar ook dat niveau kan te hoog zijn en dan wordt het oordeel uitgesproken over één van de drie leerwegen van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs, de havo of het vwo.

Tabel 7. Totaaloordeel Inspectie

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
SOVON	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende

Oordelen per ‘school’

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
BSG			voldoende	voldoende	voldoende
Huygens	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende
Murmellius					voldoende
Stedelijk Dalton	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende
Willem Blaeu	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende
Wiringherlant	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende

¹ Het praktijkonderwijs (425 leerlingen) wordt met een ander kader door de Inspectie beoordeeld.

Vorig jaar luidde het oordeel over de havo en het vwo van het Huygens College Heerhugowaard nog 'onvoldoende'. Na haar bezoek aan en herbeoordeling van de school in najaar 2017, heeft de Inspectie het Huygens College Heerhugowaard weer het oordeel voldoende gegeven. Daarmee heeft SOVON opnieuw geen enkele zwakke school. Zoals in het vorige hoofdstuk vermeld is dat volgens een gezaghebbende externe deskundige (Van Beekveld & Terpstra) als een buitengewone prestatie aan te merken: in de ogen van deze deskundige komt het niet of nauwelijks voor dat een instelling met een omvang als die van SOVON, geen enkele zwakke school herbergt.

3.2.2 Onderwijspositie ten opzichte van advies PO

De basisscholen geven alle leerlingen een advies over de voor deze leerling meest geschikte vorm van voortgezet onderwijs. Dat kunnen enkelvoudige adviezen zijn, bijvoorbeeld havo, maar ook dubbeladviezen als havo/vwo. Daarmee komen leerlingen in de brugklas van het voortgezet onderwijs. Na de brugperiode (de onderbouw) zijn de derde en hogere klassen per 'school' ingedeeld, bijvoorbeeld 3 havo. De positie in het derde leerjaar wordt vergeleken met het advies van de basisschool. Kinderen kunnen dan 'lager', 'gelijk aan' of 'hoger' zitten in de derde klas dan het advies. Als er meer kinderen 'lager' zitten, komt er een negatief getal uit de berekening.

De door de Inspectie te hanteren norm² verschilt per 'school' of 'scholengemeenschap'. De gehele SOVON is een brede scholengemeenschap waarvan de norm ligt bij -7,00. De norm voor een scholengemeenschap vbo (basis + kader) ligt lager en voor een smalle scholengemeenschap (mavo + havo + vwo) ligt hoger. De norm voor een categorale school ligt nog hoger. Achter het vet gedrukte getal van dit jaar staat tussen haakjes het getal van vorig jaar.

Tabel 8. onderwijspositie t.o.v. advies primair onderwijs

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
SOVON	Boven de norm				
Gemiddeld	7,39 (5,10)				
norm	-7,00				

Oordelen per 'school'

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
BSG			18,17 (16,14)		
Norm			-0,55		
			Boven de norm		
Huygens I	-3,04 (-7,69)				
Norm	-12,10				
	Boven de norm				
Huygens II			8,27 (13,92)		
Norm			-0,55		
			Boven de norm		
Murmellius					2,52 (4,67)
Norm					1,35
					Boven de norm
Stedelijk Dalton	4,81 (-4,70)				
Norm	-7,00				
	Boven de norm				
Willem Blaeu	4,51 (4,04)				
Norm	-7,00				
	Boven de norm				
Wiringherlant	9,68 (5,15)				
Norm	-7,00				
	Boven de norm				

Op dit onderdeel doen alle SOVON scholen het relatief goed.

² Vorig jaar hanteerden de 'gecorrigeerde norm'. Dit jaar zien wij daarvan af omdat in bijna alle gevallen het verschil met de norm zodanig is dat een gecorrigeerde norm (gunstiger voor de betreffende school) niet van invloed zal zijn op het oordeel.

3.2.3 Onderbouwsnelheid

Naast de relatie van de positie in de derde klas met het advies van de basisschool hanteert de Inspectie nog een ander criterium om de kwaliteit van de onderbouw te beoordelen: het percentage leerlingen dat zonder doubleren in de derde klas is gekomen. Omdat de brugklas van oorsprong is bedoeld om leerlingen te 'selecteren' voor een juiste 'school' (ook wel determineren genoemd), ligt de norm hoog. Het laten doubleren van leerlingen verhoudt zich daarmee niet, met als uitzondering een categorale school, want daar kunnen leerlingen niet afstromen binnen dezelfde school.

Tabel 9. Onderbouwsnelheid

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
SOVON	Boven de norm				
Gemiddeld	97,18 (95,76)				
Norm	95,50				

Oordelen per 'school'

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
BSG			99,74 (99,83)		
Norm			95,50		
			Boven de norm		
Huygens I	96,39 (92,53)				
Norm	95,50				
	Boven de norm				
Huygens II			95,79 (91,73)		
Norm			95,50		
			Boven de norm		
Murmellius					92,72 (92,20)
Norm					95,50
					Onder de norm
Stedelijk Dalton	98,20 (95,83)				
Norm	95,50				
	Boven de norm				
Willem Blaeu	97,19 (97,22)				
Norm	95,50				
	Boven de norm				
Wiringherlant	98,26 (97,30)				
Norm	95,50				
	Boven de norm				

Omdat de leerlingen van de onderbouw van het Huygens College Heerhugowaard zijn verdeeld over twee gebouwen op grond van het advies van de basisschool, bestaat deze school uit 2 smalle scholengemeenschappen. Beide vestigingen scoren dit jaar weer boven de norm.

Zoals in de tabel te zien, scoort het categorale gymnasium van de SOVON dit jaar weliswaar iets beter dan vorig jaar, maar nog steeds onder de door de Inspectie gehanteerde norm voor het vwo. Hier wreekt zich het fenomeen dat zich bij dit type scholen vaker voordoet: leerlingen kunnen eenvoudigweg niet 'afstromen' naar een 'lager' schoolniveau of opstromen naar een hoger niveau en hebben daarmee meer moeite de onderbouw succesvol door te komen dan vwo leerlingen op een school met gymnasium en atheneum aanbod.

3.2.4 Bovenbouwsucces

Tot voor kort hanteerde de Inspectie het criterium 'onvertraagd naar diploma' en dat is hetzelfde als 'bovenbouwsucces'. Het wordt berekend met behulp van het percentage leerlingen dat overgaat naar een volgend leerjaar in dezelfde 'school' en het percentage geslaagde leerlingen.

Tabel 10. Bovenbouwsucces

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
SOVON	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm
Gemiddeld	94,57 (93,44)	94,67 (93,10)	92,20 (92,15)	84,79 (83,22)	89,83 (88,80)
Norm	88,00	87,00	87,00	80,00	82,00

Oordelen per 'school'

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
BSG			95,39 (97,69)	87,66 (85,40)	91,73 (89,81)
Norm			87,00	80,00	82,00
			Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm
Huygens I	97,94 (94,52)	96,10 (93,22)			
Norm	88,00	87,00			
	Boven de norm	Boven de norm			
Huygens II			93,56 (91,69)	81,46 (79,84)	85,90 (81,13)
Norm			87,00	80,00	82,00
			Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm
Murmellius					91,46 (91,07)
Norm					82,00
					Boven de norm
Stedelijk Dalton			90,23 (89,40)	85,59 (83,43)	84,55 (84,35)
Norm			87,00	80,00	82,00
			Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm
Stedelijk Dalton VMC	95,52 (94,79)	95,26 (92,94)			
Norm	88,00	87,00			
	Boven de norm	Boven de norm			
Willem Blaeu			90,76 (92,76)	82,21 (82,95)	86,28 (85,86)
Norm			87,00	80,00	82,00
			Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm
Willem Blaeu VMC	94,69 (94,04)	92,58 (92,16)			
Norm	88,00	87,00			
	Boven de norm	Boven de norm			
Wiringherlant	89,57 (87,83)	95,90 (94,30)	91,90 (91,80)	86,47 (84,12)	91,44 (89,38)
Norm	88,00	87,00	87,00	80,00	82,00
	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm

Zowel op het niveau van de totale SOVON, als per school zijn dit jaar de behaalde scores allemaal boven de door de Inspectie gehanteerde normscore. Vorig jaar scoorde alleen het vwo van het Huygens College Heerhugowaard (nog) onder de norm, maar deze school heeft zich goed hersteld en zoals eerder vermeld najaar 2017 opnieuw het oordeel voldoende van de Inspectie gekregen.

3.2.5 Examenresultaten

Het laatste onderdeel betreft het gemiddelde cijfer voor het Centraal Examen.

Tabel 11. Examencijfers

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
SOVON	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm
Gemiddeld	6,95 (6,77)	6,49 (6,40)	6,42 (6,51)	6,37 (6,39)	6,54 (6,67)
Norm	6,50	6,23	6,19	6,27	6,30

Oordelen per 'school'

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
BSG			6,37 (6,46)	6,28 (6,29)	6,34 (6,39)
Norm			6,19	6,27	6,30
			Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm
Huygens I	7,07 (7,15)	6,89 (6,73)			
Norm	6,50	6,23			
	Boven de norm	Boven de norm			
Huygens II			6,53 (6,50)	6,28 (6,21)	6,51 (6,32)
Norm			6,19	6,27	6,30
			Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm
Murmellius					6,85 (6,90)
Norm					6,30
					Boven de norm
Stedelijk Dalton			6,49 (6,41)	6,44 (6,40)	6,41 (6,32)
Norm			6,19	6,27	6,30
			Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm
Stedelijk Dalton VMC	6,90 (6,83)	6,27 (6,19)			
Norm	6,50	6,23			
	Boven de norm	Boven de norm			
Willem Blaeu			6,42 (6,42)	6,49 (6,54)	6,34 (6,37)
Norm			6,19	6,27	6,30
			Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm
Willem Blaeu VMC	6,77 (6,77)	6,42 (6,24)			
Norm	6,50	6,23			
	Boven de norm	Boven de norm			
Wiringherlant	6,66 (6,51)	6,39 (6,39)	6,45 (6,45)	6,32 (6,30)	6,57 (6,41)
Norm	6,50	6,23	6,19	6,27	6,30
	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm	Boven de norm

Zowel de SOVON als geheel als de meeste scholen blijven ruim boven de norm. Dit jaar zitten de havo van de Berger Scholengemeenschap en het Huygens College Heerhugowaard er met 0,01 punt nét boven.

Tot voor kort was ook het verschil tussen het schoolexamen (SE) en het centraal examen (CE) een criterium voor de Inspectie. Nu speelt het nog slechts een rol als andere scores hiertoe aanleiding geven. Dat is het geval als het slagingspercentage hoog is en de score voor het CE laag. Voor de goede orde nemen we het verschil SE-CE ook in dit jaarverslag mee.

Tabel 12. Verschil SE-CE

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
SOVON	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil
Gemiddeld	-0,55	0,00	0,13	-0,02	0,04
Norm	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50

Het verschil tussen het SE en het CE is op het niveau van de SOVON te verwaarlozen. Sterker: het gemiddelde over de onderzochte drie schooljaren voor de havo en het vwo was vorig jaar exact 0,00. Dit jaar wordt deze score bereikt door de kaderberoepsgerichte leerweg.

Omdat het verschil ook op het niveau van de afzonderlijke scholen zeer ruim onder de grens van 0,5 blijft, volstaan we in onderstaand overzicht met het 'oordeel' van de inspectie.

Oordelen per 'school'

	Basis	Kader	Mavo	Havo	Vwo
BSG			Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil
Huygens	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil
Murmellius					Gering verschil
Stedelijk Dalton	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil
Willem Blaeu	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil
Wiringherlant	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil	Gering verschil

3.3 Onderwijsopbrengsten SOVON in perspectief: basis op orde, lat omhoog

Zoals uit voorgaande blijkt, heeft de SOVON wat betreft de onderwijsopbrengsten de basis goed op orde. De komende periode wil de instelling enerzijds die stevige basis vasthouden en tegelijkertijd 'de lat omhoog' brengen. Ten eerste door op onderdelen van het aanbod, de ambitie te omarmen en realiseren om 'excellent' onderwijs aan te bieden. Gelet op regionale afspraken ligt daarbij de focus op het praktijkonderwijs en stelt de SOVON zich ten doel om in de komende strategische periode (2019-2022) tenminste met één van haar praktijk-scholen het predikaat 'excellent' in de wacht te slepen. Ten tweede acht de instelling het wenselijk om, méér dan in de afgelopen jaren is gebeurd, in te zetten op professionalisering en kennisuitwisseling op alle niveaus binnen en tussen de scholen van de SOVON. Ten derde zal in de komende tijd, eveneens meer dan voorheen, aandacht worden besteed aan doorontwikkeling en modernisering van het onderwijs. Speerpunten daarbij zijn in elk geval: gepersonaliseerd leren, waarbij op de rsg Wiringherlant de mogelijkheid zal worden onderzocht om in Wieringerwerf te komen tot een school voor 10-14 jarigen, inzet van ICT en een betere aansluiting met primair onderwijs, vervolgonderwijs en arbeidsmarkt. Met de inzet op professionalisering en onderwijsvernieuwing hoopt de SOVON het onderwijs op haar scholen nog robuuster, toekomstbestendiger en aantrekkelijker te maken en daarmee de lokale en regionale positionering en profilering van haar aanbod in de komende jaren verder kracht bij te zetten.

4 Sociaal jaarverslag

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij een aantal belangrijke aspecten van het huidige personeelsbestand van de SOVON. In het volgende hoofdstuk (toekomst- en continuïteitsparagraaf) wordt ingegaan op de verwachte ontwikkeling van het personeelsbestand van de SOVON in de komende jaren. Tenzij in de tekst anders aangegeven is, zijn de cijfers inclusief aanstellingen op basis van vervanging, risicofonds en detachering.

4.2 Kengetallen

4.2.1 Samenstelling personeelsbestand

Bij de SOVON waren op de peildatum 1 oktober 2017 in totaal 859 personeelsleden met iets meer dan 650 fte in dienst. De verdeling over de verschillende functiecategorieën was als volgt:

Tabel 13. Aantal personeelsleden en fte's per functiecategorie

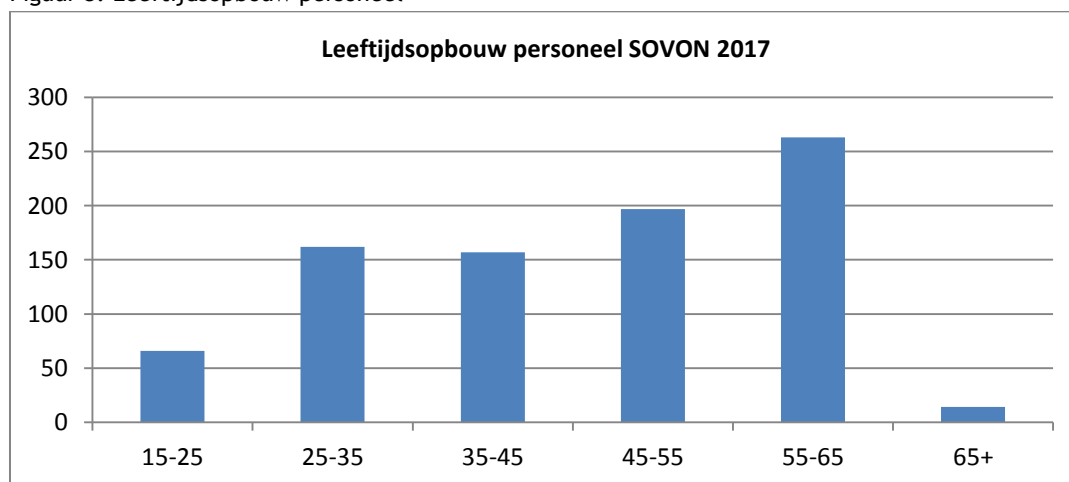
Functiecategorie	aantal	fte's	% t.o.v. fte's
DIR	37	34,8	5,4%
OP	600	461,6*	71,0%
OOP	222	153,7**	23,6%
Totaal	859	650,1	100,0%

* In deze cijfers zijn ook de LIO'ers (leraar in opleiding) meegenomen

** In deze cijfers zijn ook de Oplissers (opleiding in de school) meegenomen

De leeftijdsopbouw van het personeelsbestand van de instelling is weergegeven in onderstaande grafiek.

Figuur 3. Leeftijdsopbouw personeel

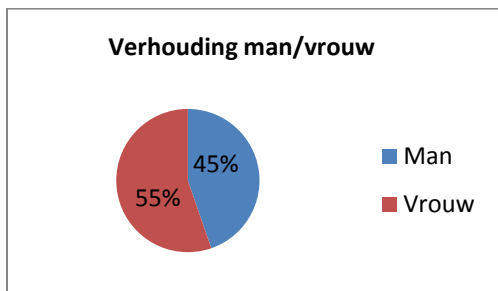

De gemiddelde leeftijd was in 2017 ca. 45,3 jaar en dat is ruim lager dan drie jaar geleden (48,6 jaar). De gemiddelde leeftijd in het voortgezet onderwijs in Nederland was (in 2016, cijfers over 2017 worden pas in april 2018 bekend) 45,6 jaar.³ De SOVON bleef hier in 2017 dus licht onder.

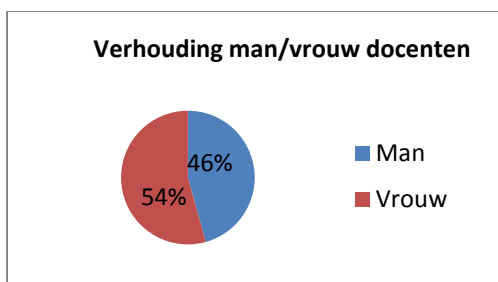
³ https://www.duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden/vo/onderwijspersoneel/vo-personeel1.jsp

Wat betreft de verhouding man/vrouw kent het personeelsbestand van de SOVON een evenwichtige opbouw. Zie de onderstaande afbeeldingen.

Figuur 4. Verhouding man/vrouw

Figuur 5. Verhouding man/vrouw docenten

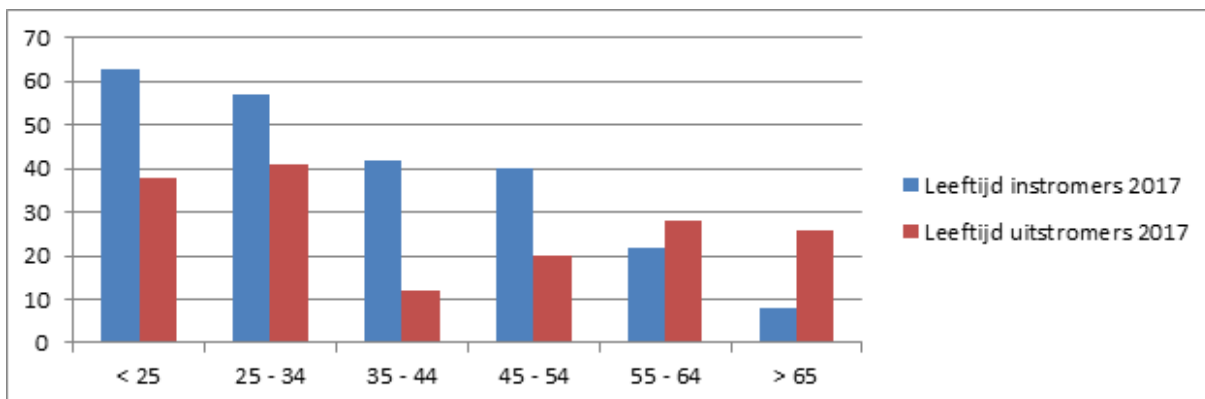

4.2.2 In- en uitstroom

In het verslagjaar zijn er 232 medewerkers in dienst getreden bij de SOVON. In totaal zijn 165 personeelsleden uit dienst getreden (in 2016 waren dat er 179). Deze aantallen zijn enigszins vervuld doordat een aantal personeelsleden na hun uitdiensttreding weer in dienst zijn getreden. De redenen hiervoor zijn het verkrijgen van een nieuwe functie, een nieuw contract en/of een -kort- aansluitend nieuw dienstverband na het bereiken van de AOW gerechtigde leeftijd om de werkzaamheden af te ronden.

Onderstaande grafiek geeft een beeld van de vertegenwoordiging van de verschillende leeftijdsgroepen in de populatie ingestroomde en vertrokken medewerkers. Het hoge aantal in- en uitstromers in de leeftijdscategorie < 25 jaar wordt beïnvloed door opleiden in de school waarin drie van onze scholen participeren.

Figuur 6. Leeftijdsopbouw in- en uitstroom

In onderstaande tabel wordt de reden van de uitstroom nader gespecificeerd:

Tabel 14. Reden uitstroom

<i>Reden uitstroom</i>	<i>Aantal</i>
Einde contract	26
Einde stage	27
Einde vervanging	23
Eigen verzoek	47
Keuzepensioen	6
AOW gerechtigde leeftijd	19
Arbeidsongeschiktheid	7
Overleden	2
Overig	8
Totaal	165

4.2.3 Het ziekteverzuim

De laatste landelijke cijfers over het ziekteverzuim in het voortgezet onderwijs dateren van 2016⁴. Het gemiddeld verzuimpercentage in het vo beweegt zich de afgelopen 10 jaar steeds rond de 5,0% voor de categorie OP en Directie en rond de 5,5% voor de categorie OOP. De ziekteverzuimpercentages binnen de SOVON liggen daar ruim boven. Zie onderstaande tabellen waarin de verzuimpercentages van de afgelopen drie jaar zijn opgenomen.

Tabel 15. Ontwikkeling ziekteverzuim naar functiecategorie

	2015	2016	2017
OP en directie	6,72%	6,60%	5,96%
OOP	4,99%	7,08%	7,39%
Totaal	6,30%	6,65%	6,26%

Tabel 16. Ontwikkeling ziekteverzuim naar leeftijd

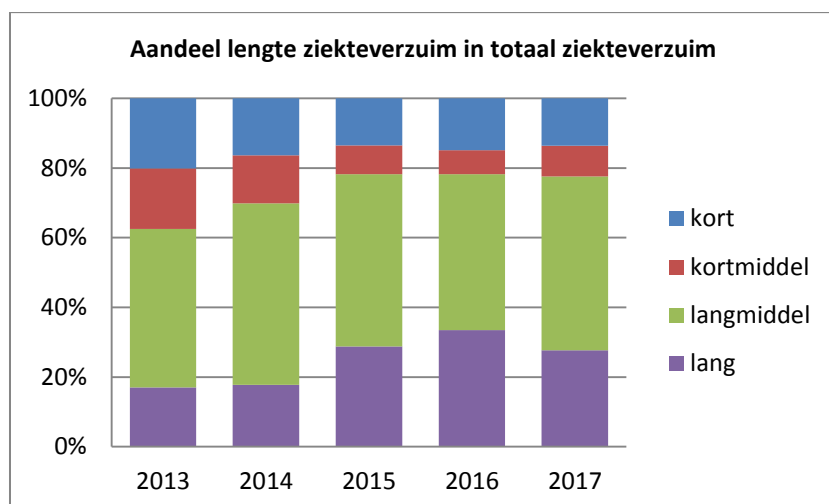
	2015	2016	2017
<25	0,89%	1,62%	1,17%
25-34	4,14%	4,67%	4,87%
35-44	4,77%	3,64%	4,01%
45- 54	5,26%	6,69%	5,72%
55-64	9,12%	9,46%	8,83%
>64	10,88%	9,90%	9,35%
Totaal	6,3%	6,65%	6,26%

Het ziekteverzuim bij de SOVON is in zijn totaliteit licht gedaald in 2017. De daling is gerealiseerd binnen de functiecategorie OP en directie. Daar is het verzuim gedaald naar 5,96% (2016: 6,6%). In het OOP is er sprake van een stijging naar 7,39% (2016: 7,08%). Het verzuim is het hoogst in de leeftijdscategorieën boven de 55 jaar.

Behalve het ziekteverzuimpercentage, is ook de gemiddelde verzuimduur een belangrijk kengetal. De gemiddelde verzuimduur in 2017 voor OP en Directie bedraagt 21 dagen (2016: 17,5 dagen) en voor het OOP 23 dagen (2016: 14 dagen). In de sector bedroeg de gemiddelde verzuimduur in 2016 (2017 is nog niet bekend) voor het OP en Directie 12 dagen en voor het OOP 16 dagen. Hieruit kan afgeleid worden dat men, afgezet tegen het landelijk gemiddelde, binnen de SOVON langer verzuimt. Dit komt vooral tot uiting in het middellange verzuim (zie onderstaande afbeelding).

⁴ Verzuimcijfers 2016 (VOION, oktober 2017).

Figuur 7. Verzuimduur

Bij de monitoring van het ziekteverzuim wordt binnen de SOVON onderscheid gemaakt tussen 'kort' (tot 1 week), 'kortmiddellang' verzuim (tussen 1 week en 1,5 maand), 'langmiddel' (tussen 1,5 maand en 1 jaar) en 'lang' verzuim (langer dan 1 jaar). Binnen de SOVON heeft het langmiddel en lang verzuim verreweg het grootste aandeel.

Het ziekteverzuim binnen de SOVON wijkt niet alleen in negatieve zin af van het landelijke beeld, het brengt ook aanzienlijke kosten met zich mee en het trekt een stevige wissel op het niet-zieke personeel. Het heeft daarom al langere tijd indringende en nadrukkelijke aandacht van bestuur en schoolleiding van de SOVON.

4.2.4. Docenten

4.2.3.1 De functiemix

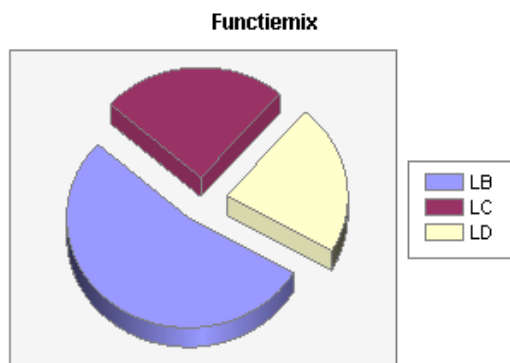
De functiemix beoogt een hogere beloning van docenten. De inschaling van docenten is voorgeschreven via percentages ingeschaalde docenten in LC en LD. In 2017 is het percentage LB gedaald naar 49,41% (2016: 53,27%). Het percentage LC is gestegen naar 27,98% (2016: 24,61%) en het percentage LD is gestegen naar 22,62% (2016: 22,11%). De beoogde samenstelling van de functiemix is in het verslagjaar nog niet gerealiseerd. Op basis van de bezetting van oktober 2017 had de verhouding LB: 44%, LC: 31% en LD: 25% moeten zijn.

Zie onderstaande afbeeldingen, waarbij opgemerkt dient te worden dat in de cijfers voor de functiemix de vervangingsaanstelling niet meegenomen dienen te worden.

Figuur 8. Realisatie functiemix 2016

Bestuur: 13652 SOVON

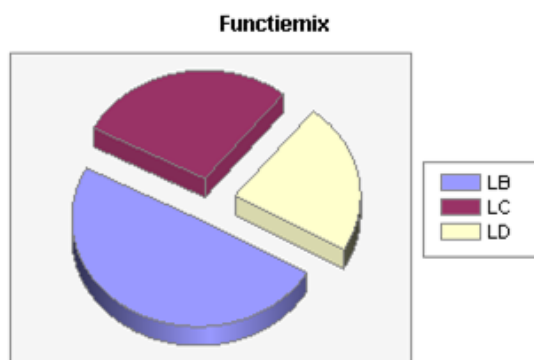
Schaal	Dienstverbanden	WTF	% WTF
LB	332	241,0247	53,27
LC	131	111,3595	24,61
LD	122	100,0537	22,11
Totaal	585	452,4379	100,00

Figuur 9. Realisatie functiemix 2017

Bestuur: 13652 SOVON

Schaal	Dienstverbanden	WTF	% WTF
LB	300	219,1785	49,41
LC	146	124,1087	27,98
LD	123	100,3338	22,62
Totaal	569	443,6210	100,00

In onderstaande tabel is de verhouding man/vrouw over de diverse schalen weergegeven.

Tabel 17. Verhouding man/vrouw over de schalen

Schaal	m/v	aantal	totaal fte	gem fte	%
LB	Man	129	104,6009	0,8109	46%
	Vrouw	184	123,5196	0,6713	54%
	<i>Subtotaal</i>	313	228,1205	0,7288	
LC	Man	64	58,1526	0,9086	46%
	Vrouw	86	69,3129	0,8060	54%
	<i>Subtotaal</i>	150	127,4655	0,8498	
LD	Man	59	53,0995	0,9000	45%
	Vrouw	82	63,9438	0,7798	55%
	<i>Subtotaal</i>	141	117,0433	0,8301	

De schoolleiders doen wat mogelijk is om de afspraken met betrekking tot de functiemix te realiseren. Bij aanvang van het schooljaar stellen schoolleiders vast welke ruimte zij hebben binnen de functiemix voor door-groei van docenten naar een ander functieniveau. Geïnteresseerde docenten kunnen zich vervolgens kandidaat stellen voor een stap in hun loopbaan maar doorlopen voorafgaand aan deze stap wel een beoordelingstraject op basis van een portfolio. De stand van zaken met betrekking tot de functiemix vormt een vast agendapunt van het regulier gezamenlijk overleg tussen bestuurder en schoolleiders.

4.2.3.2 Bevoegdheden

Bevoegdheid is een onderdeel van de basiskwaliteit in het nieuwe beoordelingskader van de Inspectie, dat van kracht is geworden op 1 augustus 2017. Landelijk was het streven dat in 2017 alle lessen door bevoegde of benoembare leraren zouden worden gegeven. Voor de SOVON was de situatie als volgt. Op het totale docentenbestand was eind 2017 ca. 8% onbevoegd. Dat cijfer ligt ruim boven het landelijk cijfer van ca. 5%⁵. Met elk van deze docenten zijn echter afspraken gemaakt omtrent scholing die hen binnen afzienbare tijd de basis verschaft voor een (volledige) bevoegdheid. De 8% 'onbevoegde' docenten van de SOVON zijn daarmee binnen afzienbare termijn (afhankelijk van de duur van hun studie) aan te duiden als bevoegd. Die categorie omvat in de landelijke cijfers ca. 7% van het totaal. Zó bezien is de prestatie van de SOVON op dit punt vrijwel conform het landelijke beeld.

4.2.3.3 Het lerarenregister

De invoering van het lerarenregister verloopt landelijk niet zonder slag of stoot. Eerst zou het register per 1 augustus 2018 verplicht zijn. Het nieuwe kabinet heeft besloten de verplichte invoering met een jaar uit te stellen. In de tussentijd dient, zo stelt de minister, het register in het PO en VO 'meer van de doelgroep te worden'. Tevens is er hierdoor meer tijd voor de kwaliteit van het proces van registratie en herregistratie. Het

⁵ Bevoegdheden en vakken in het VO (IPTO, 2015).

ministerie heeft wel besloten de scholen te verplichten tot het opleveren van informatie over de mate van bevoegdheid van het docentencorps. Ook de SOVON heeft in 2017 de voorbereidingen getroffen om deze informatie te verstrekken. In de komende tijd zal de SOVON zich nader prepareren op de wettelijke invoering van het register.

4.2.3.4 Ratio leraar : leerling

Als kengetal speelt het gemiddeld aantal leerlingen per leraar een rol in ook landelijk gevoerde discussies. De SOVON zit steeds op of iets onder het landelijk gemiddelde van ca. 15 leerlingen per leraar⁶ (met als uitzondering het jaar 2014, toen de SOVON er 0,2 leerling boven zat). Na correctie voor de leerlingenaantallen per leraar in het praktijkonderwijs en het beroepsgerichte vmbo, welke aanzienlijk lager zijn dan in de overige schooltypen, ligt het gemiddelde ratio binnen de SOVON rond de 25. Ook dat getal is nagenoeg conform het landelijk beeld. Desalniettemin is (ook) binnen de SOVON de door docenten ervaren werkdruk onderwerp van discussie. In de komende strategische beleidsperiode (2019-2022) heeft het thema dan ook een belangrijke plaats op de agenda van bestuur en schoolleiding van de scholen.

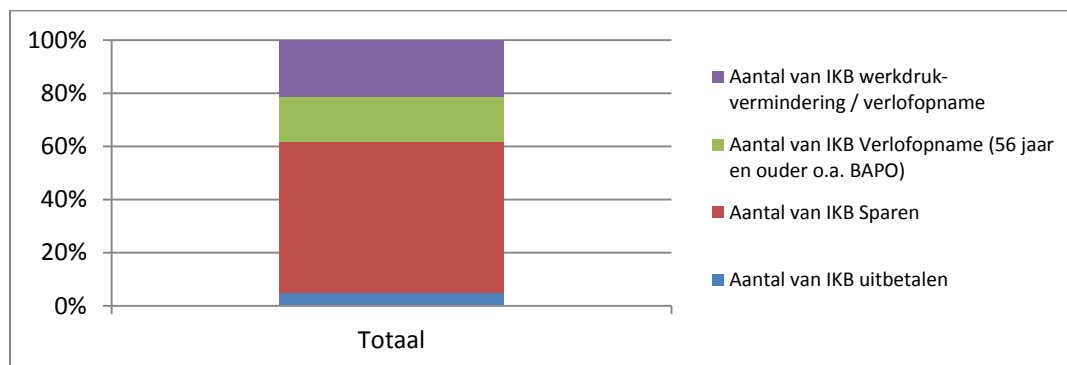
4.2.4 Individueel Keuze Budget

In het kader van ‘levensfasebewust personeelsbeleid’ zijn in de CAO VO afspraken gemaakt over het ‘Individueel Keuze Budget’ (IKB). Iedere medewerker heeft een basisbudget van 50 klokuren per jaar. Dit kan naar keuze worden aangewend voor extra verlof of taakvermindering. Voor medewerkers ouder dan 57 jaar is het mogelijk een aanvullend keuzebudget op te nemen. Het is ook mogelijk om het basisbudget te sparen om op een later moment op te nemen. Verder is het mogelijk om het IKB uit te laten betalen voor een bijdrage in de kinderopvang of verhoging van de pensioenaanspraken. Tenslotte kunnen medewerkers in de functieschalen 1 tot en met 8 het IKB laten uitbetalen.

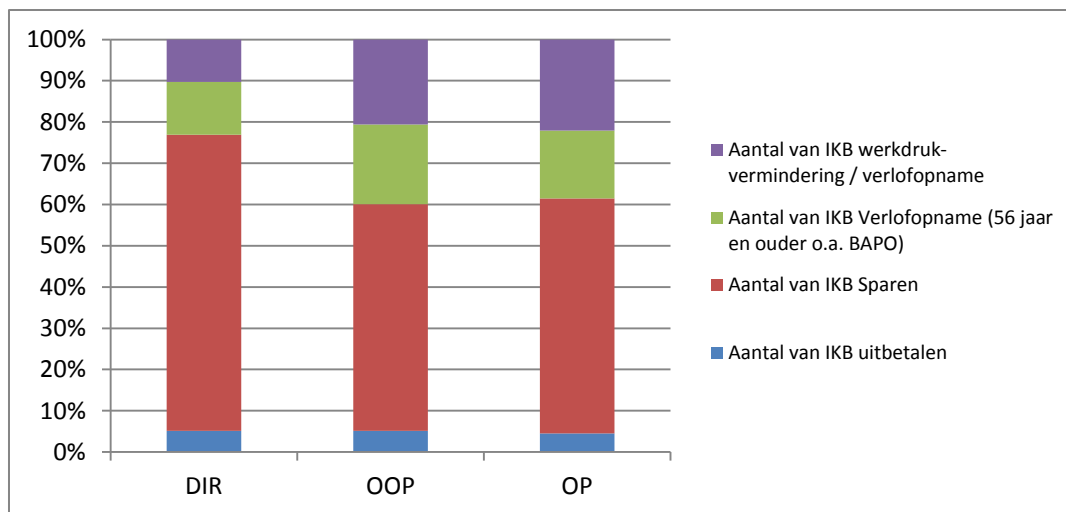
In onderstaande grafieken is weergegeven op welke wijze het IKB door medewerkers van de SOVON in 2017 werd aangewend. De categorie ‘Verlofopname (56 jaar en ouder o.a. BAPO)’ betreft de medewerkers van 56 en ouder waarvan een deel ook nog gebruik maakt van de overgangsregeling BAPO.

Te zien valt dat het overgrote deel van de medewerkers kiest voor het sparen van het IKB en dus niet voor het verzilveren en gebruiken ervan in het lopende jaar in de vorm van verlof en/of taak- en daarmee mogelijk werkdrukvermindering. Gelet op het feit dat, zoals eerder is vermeld in dit jaarverslag, de werkdruk binnen de SOVON als hoog wordt ervaren en daarom een belangrijk onderwerp van gesprek is binnen de scholen, een constatering die aandacht behoeft en heeft van bestuur en management.

Figuur 10 en 11. Aanwending van het Individueel Keuze Budget binnen de SOVON

⁶ O.a. Kamerbrief inzake groepsgrootte in het PO en VO (voormalig staatssecretaris Dekker, december 2016).

4.3 Personeelsbeleid van de SOVON in perspectief

Het personeelsbeleid van de SOVON kent een aantal urgente en majeure knelpunten. De organisatie heeft al langere tijd te maken met een ziekteverzuim dat ruim boven het landelijk gemiddelde ligt en de grote financiële consequenties daarvan (vervangingskosten). Er zijn eveneens al langere tijd signalen vanuit de organisatie, dat de werkdruk als hoog wordt ervaren. Aannemelijk zou zijn dat tussen beide zaken - verzuim en ervaren werkdruk - een relatie bestaat die aanknopingspunten biedt voor gerichte en effectieve maatregelen en interventies door bestuur en schoolleiding. Tegelijkertijd valt echter te constateren dat voorzieningen om de werkdruk eigenstandig te beïnvloeden - met name het Individueel Keuze Budget - daartoe in 2017 maar zeer beperkt door medewerkers zijn aangewend. De komende tijd zal, wat betreft de doorontwikkeling van het personeelsbeleid en het HRM van de SOVON, in belangrijke mate in het teken staan van verdere analyse en het nemen van maatregelen om het ziekteverzuim verder terug te dringen. Verder zal worden ingezet op het ontwikkelen van strategische personeelsplanning, waarmee de organisatie meer grip krijgt op de verwachte leerlingendaling en de in-, door- en uitstroom van medewerkers. Voornoemde vraagstukken en thema's zijn opgenomen in het komende strategische beleidsplan van de SOVON en zullen de komende periode speerpunten zijn van het personeelsbeleid van de instelling.

5 Toekomst- en continuïteitsparagraaf

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de verwachte ontwikkeling van de SOVON in de komende jaren centraal. In paragraaf 5.2 wordt ingegaan op de geprognoseerde leerlingenaantallen. In paragraaf 5.3 staat de ontwikkeling van de personele bezetting centraal. Paragraaf 5.4 bevat de meerjarenbegroting van de SOVON. Paragraaf 5.5 bevat een rapportage en verantwoording inzake onder meer de (eventuele) financiële risico's waarmee de instelling te maken heeft of krijgt en welke maatregelen ter zake zijn of worden genomen.

5.2 Aantallen leerlingen

Voorafgaand aan ieder komend schooljaar wordt overleg gevoerd met de rectoren/directeuren van de verschillende scholen van de SOVON. Hen wordt daarbij gevraagd aan te geven, welke leerlingaantallen zij verwachten in de vier daarop volgende jaren. De in 2017 door de schoolleiders afgegeven prognoses leverden het volgende totaal verwachte leerlingenaantal op: 6.982 in schooljaar 2017-2018, 6.870 in schooljaar 2018-2019, 6.802 in schooljaar 2019-2020 en 6.743 in schooljaar 2020-2021. De verwachte krimp ten opzichte van schooljaar 2016-2017, waarin het leerlingaantal 6.993 bedroeg, is verwaarloosbaar. De verwachte daling van het leerlingenaantal in de jaren daarna bedraagt respectievelijk 1,6%, 1% en 0,9% (afgerond op 0,1%).

De iets hogere daling in het eerste jaar heeft te maken met het verwachte wegvallen van 'nieuwkomers' klassen en verwachte uitstroom van omvangrijke examenklassen. De verwachte krimp hangt verder samen met de verwachte daling van leerlingenaantallen in de regio Noord-Holland-Noord. Om deze adequaat het hoofd te bieden, voert de SOVON regelmatig overleg met de andere besturen in de regio. Begin 2018 heeft de SOVON het initiatief genomen tot een verkenning met een aantal van deze besturen, om te komen tot intensivering en concretisering van de samenwerking ter zake. Resultaat is dat rond een aantal actuele, urgente kripsituaties de komende tijd de krachten worden gebundeld om de kwaliteit van het onderwijsaanbod en de keuzevrijheid voor ouders en leerlingen op peil te houden. Daarbij zullen de belangen van ouders en leerlingen prevaleren en is het individuele belang van schoolbesturen, zo hebben deze uitgesproken, secundair.

5.3 Personele bezetting in fte

Bij het formuleren van de verwachte ontwikkeling van de personele bezetting van de SOVON in de komende jaren, zijn met name twee variabelen van belang: de verwachte ontwikkeling van de leerlingaantallen en de verwachte uitstroom van medewerkers. Wanneer we uitgaan van de personele omvang per peildatum 1 oktober 2017 (zie paragraaf 4.2.1), de geprognoseerde krimp extrapoleren in de personele omvang in de jaren daarna en daarbij de percentuele verdeling over de functiecategorieën aanhouden zoals die bestond op 1 oktober 2017, ontstaat het volgende beeld van de aantallen fte's per jaar:

Tabel 18. Ontwikkeling personele bezetting in fte's

Functie categorie	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
DIR	34,8	34,5	34,2	33,9
OP	461,6	454,2	449,6	445,6
OOP	153,7	151	149,5	148,1
Totaal	650,1	639,7	633,3	627,6

Voorzien wordt derhalve, dat het personeelsbestand van de SOVON de komende jaren zal moeten afnemen met 22,5 fte om gelijke tred te houden met de verwachte krimp van de leerlingenaantallen. Van belang is om daar- tegenover, als tweede kritieke variabele in dit kader, de verwachte uitstroom aan medewerkers te plaatsen. Een gefundeerde meerjarige prognose ten aanzien van de uitstroom van personeel van de SOVON is echter op dit moment nog niet beschikbaar. Deze zal onderdeel uitmaken van de strategische personeelsplanning die, zoals in het vorige hoofdstuk vermeld, speerpunt vormt van het strategisch beleidsplan van de SOVON voor de periode 2019-2022 dat momenteel wordt uitgewerkt. Wél kan, als het gaat om de uitstroom van medewerkers in de komende jaren, de verwachting worden uitgesproken dat sprake zal zijn van een substantieel natuurlijk verloop. Van het huidige personeelsbestand van de instelling heeft ca. 131 fte betrekking op medewerkers van 60 jaar en ouder (86 fte OP, 36 fte OOP, 8 fte directie). Ergo, in de komende jaren zal een groot aantal mede- werkers de pensioengerechtigde leeftijd bereiken en de instelling op die grond verlaten. Afgezet tegen de boven vermelde, gelet op de verwachte terugloop in leerlingen, gewenste krimp van het personeelsbestand, zal vanuit deze optiek eerder sprake zijn van een substantiële hoeveelheid te vervullen vacatures dan dat daadwerkelijke afslanking van de organisatie nodig is. Echter, voor gekwalificeerde uitspraken ter zake is de eerder genoemde strategische personeelsplanning cruciaal.

NB. Vanaf de volgende paragraaf in dit jaarverslag worden, gelet op de aard van de daarin centraal staande (financiële) informatie, overzichten en tabellen niet meer doorgenummerd.

5.4 Meerjarenbegroting

5.4.1 Balans

ACTIVA	2017	2018	2019	2020
VASTE ACTIVA				
Immateriële VA	21.418	13.916	11.123	11.123
Materiële VA	12.625.331	15.004.252	14.904.301	14.142.517
Financiële VA	18.324.871	17.692.979	17.061.087	16.429.195
TOTAAL VASTE ACTIVA	30.971.620	32.711.147	31.976.511	30.582.834
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorraden				
Vorderingen	3.343.974	3.343.974	3.343.974	3.343.974
Effecten				
Liquide middelen	27.816.160	28.469.333	28.223.067	27.581.659
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	31.160.134	31.813.307	31.567.041	30.925.633
TOTAAL ACTIVA	62.131.754	64.524.454	63.543.552	61.508.468
PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	14.072.733	14.708.522	14.641.339	14.073.101
Bestemmingsreserve publiek	4.057.395	4.224.779	4.295.696	4.472.526
Bestemmingsreserve privaat	0	0	0	0
VOORZIENINGEN	2.712.990	2.562.990	2.312.990	2.062.990
LANGLOPENDE SCHULDEN	18.324.871	17.692.979	17.061.087	16.429.195
KORTLOPENDE SCHULDEN	22.963.765	25.335.184	25.232.440	24.470.656
TOTAAL PASSIVA	62.131.754	64.524.454	63.543.552	61.508.468

Toelichting

Vaste activa

De voorbereidende werkzaamheden voor de vervangende nieuwbouw voor het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard zijn in 2017 gestart. In 2018 vindt de fysieke bouw plaats.

Eigen Vermogen

De mutaties in het eigen vermogen tussen de prognosejaren worden voornamelijk veroorzaakt door de positieve geprognosticeerde resultaten en tevens door de mutaties in de bestemmingsreserves. Een daling van de bestemmingsreserves zorgt voor een stijging van de algemene reserve.

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2017 € 14.072.733.

De algemene reserve heeft drie functies:

- Een bufferfunctie (het deel van het vermogen dat nodig is om eventuele risico's op te kunnen vangen).
- Een financieringsfunctie (de vervangingswaarde van de materiële vaste activa).
- Een transactiefunctie (de mogelijkheid om kortlopende schulden vlot te kunnen betalen).

Naast de algemene reserve zijn er nog bestemmingsreserves. Zij zijn onderdeel van het niet-vrije gedeelte van het eigen vermogen en betreffen gelden die binnen het eigen vermogen zijn afgezonderd van de algemene reserve. Zij hebben een voorlopige bestemming gekregen of betreffen gelden waarop een door derden bepaalde bestedingsverplichting rust. Het gaat om:

- Reserve risicofonds vervanging
- Reserve risicofonds BAPO
- Reserve risicofonds overig
- Reserve inbreng inventaris
- Reserve nieuwbouw
- Reserve inrichting nieuwbouw
- Reserve onderhoud

In 2018 is een positief exploitatieresultaat geraamd van € 803.173. Voor een deel wordt dit veroorzaakt door negatieve en positieve resultaten op de 9 scholen. In onderstaande tabel is per jaar het aantal scholen aangegeven dat over voldoende reserve beschikt. Uit het overzicht valt op te maken dat in 2018 het eigen vermogen van 2 scholen lager zal zijn dan 7,5% van de totale baten, van 5 scholen tussen de 7,5 en 15% zal vallen en van 2 scholen hoger zal zijn dan 15% van de totale baten.

Eigen vermogen per school per percentage totale baten				
		<7,5%	>7,5% <15%	>15%
1e begrotingsjaar	2018	2	5	2
2e begrotingsjaar	2019	2	5	2
3e begrotingsjaar	2020	2	4	3
4e begrotingsjaar	2021	3	3	3

De bestemmingsreserves worden ingezet voor het doel waarvoor ze zijn ingesteld. Hieronder wordt het verloop van de bestemmingsreserves voor de komende jaren aangegeven.

Overzicht verloop reserves				
	2018	2019	2020	2021
Exploitatiesaldo	803.173	3.734	-391.409	-465.638
T.l.v. reserve verbouwing	0	0	0	0
T.l.v. reserve risicofonds vervanging	44.513	44.513	44.513	44.513
T.l.v. reserve risicofonds bapo	149.395	149.395	149.395	149.395
T.l.v. reserve risicofonds overig	0	0	0	0
T.g.v. onderhoud	-361.292	-264.825	-370.738	-322.815
T.l.v. reserve nieuwbouw	0	0	0	0
T.l.v. oude inventaris	0	0	0	0
T.l.v. reserve inrichting nieuwbouw	0	0	0	0
Netto resultaat	635.789	-67.183	-568.239	-594.545

Vorzieningen

De SOVON heeft vier voorzieningen, namelijk:

- De voorziening spaarverlof
- De voorziening individueel keuzebudget
- De voorziening jubilea
- De voorziening uitkeringskosten

De mutaties in de voorzieningen worden veroorzaakt door enerzijds de dotatie (toevoeging) aan de voorzieningen en anderzijds de uitgaven die ten laste van deze voorzieningen gebracht mogen worden.

Langlopende schulden

In verband met de financiering van de nieuwbouw van het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard is een lening aangegaan.

Kortlopende schulden

Hieronder wordt het eerste jaar van de langlopende geldlening opgenomen.

Overig

Naast de reguliere groot onderhoudsprojecten en de nieuwbouw van het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard heeft de SOVON geen andere grote investeringen en projecten op de planning staan.

5.4.2 Staat / Raming van Baten en Lasten

BATEN	2017	2018	2019	2020
Rijksbijdrage	59.502.149	59.409.090	58.364.738	57.840.709
Overige overheidsbijdragen en subsidies	305.326	268.839	268.839	268.839
Overige baten	2.478.258	2.189.010	2.172.609	2.171.697
TOTAAL BATEN	62.285.733	61.866.939	60.806.186	60.281.245
LASTEN				
Personeelslasten	48.066.926	48.929.902	48.618.922	48.636.490
Afschrijvingen	2.222.041	2.216.603	2.295.724	2.294.990
Huisvestingslasten	3.275.488	3.369.155	3.358.522	3.234.384
Overige lasten	6.425.821	6.548.106	6.529.284	6.506.789
TOTAAL LASTEN	59.990.276	61.063.766	60.802.452	60.672.653
Saldo baten en lasten	2.295.457	803.173	3.734	-391.408
Saldo financiële bedrijfsvoering	450	0	0	0
Saldo buitengewone baten en lasten	0	0	0	0
TOTAAL RESULTAAT	2.295.907	803.173	3.734	-391.408

Toelichting

De SOVON streeft er naar een financieel gezond en toekomstbestendig schoolbestuur te zijn. Dit geldt uiteraard ook voor de individuele scholen van de SOVON. Dit kan niet zonder een meerjarenbegroting. Niet alleen de planning voor 2018, maar ook een doorkijk naar de jaren daarna, geven inzicht en stellen bestuur en schoolleiders in staat knelpunten te ontdekken en hierop proactief interventies te plegen.

Op 1 oktober 2016 hadden we het hoogst aantal leerlingen sinds de oprichting van de stichting. Op 1 oktober 2017 is het leerlingaantal licht gedaald ten opzichte van 1 oktober 2016. In de komende jaren wordt rekening gehouden met een leerlingaantal dat ten opzichte van de teldatum 1 oktober 2017 een daling zal laten zien.

Om de gezonde financiële situatie waarin de stichting op dit moment verkeert te behouden, is het noodzakelijk om de daling van de lasten in de pas te laten lopen met de daling van de rijksvergoeding. De grote uitdaging van de stichting is om de personele lasten in de toekomst te laten dalen.

De SOVON is erin geslaagd de begroting 2018 deel uit te laten maken van een meerjarenperspectief.

5.5 Rapportage

5.5.1 Rapportage aanwezigheid en werking interne risicobeheersings- en controlesysteem

Het huidige model voor de meerjarenbegroting is zo opgebouwd dat het één op één aansluit bij de totstandkoming van de begroting. Daarnaast wordt bij het opstellen van de begroting van enig kalenderjaar direct een doorrekening gemaakt naar de jaren die erop volgen. Hierbij zijn de belangrijkste indicatoren, zoals het aantal leerlingen, de loonkosten, (her)investeringen en taakstelling en vacatureruimte op een interactieve manier (via knoppen) te beïnvloeden. Tenslotte worden per school meerjarenbegrotingen geconsolideerd met de begroting van het BMO en de bovenschoolse budgetten zodat één bestuursbegroting ontstaat.

Een dergelijke aanpak stelt de scholen in staat scenario's te onderzoeken en tegen elkaar af te wegen, zonder dat direct de schoolbestuurlijke effecten ervan uit het oog worden verloren. De begroting en meerjarenbegroting zijn daarmee geïntegreerd in één model. Maatregelen kunnen hiermee nog meer planmatig en resultaatgericht worden doorgerekend.

Een organisatie moet beschikken over een intern risicobeheersings- en controlesysteem. Dit systeem moet de realisatie van doelstellingen bewaken, zorgen dat de financiële verslaggeving betrouwbaar is en wet- en regelgeving wordt nageleefd. Het bestuur is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitbouw van dit systeem en voor de beoordeling van de effectiviteit ervan. Het bestuur onderkent het belang van een goede opzet en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem. Dit betekent ook dat het systeem moet kunnen

meebewegen met maatschappelijke veranderingen en de steeds hogere eisen die de organisatie zelf stelt. In 2017 hebben we geen verbeteringen aangebracht in het systeem van risicomanagement.

Het interne risicobeheersingssysteem bestaat uit:

- De planning- en controlcyclus:
  - De inhoud van het strategisch beleidsplan 2013 - 2016 is leidend voor alle schoolplannen. Deze plannen krijgen ook een vertaling in de meerjarenbegroting van de school en de jaarlijkse activiteitenplannen.
  - Voor de start van de begroting wordt een kaderbrief opgesteld.
  - De stichting werkt met een duidelijke planning- en controlcyclus. Voor het begin van het nieuwe kalenderjaar is de begroting en de meerjarenbegroting vastgesteld. De verantwoording van de uitgaven wordt jaarlijks met de begroting en de meerjarenbegroting ter kennisneming voorgelegd aan de gemeenteraden van Alkmaar, Bergen, Heerhugowaard en Hollands Kroon. De voorzitter van het college van bestuur is elk jaar beschikbaar om deze stukken toe te lichten, maar van deze mogelijkheid is de laatste jaren geen gebruik gemaakt.
  - Zeven maal per jaar wordt de financiële situatie gevolgd in managementrapportages. Boven-schools worden maandelijks overzichten gemaakt om te bepalen hoe op verschillende gebieden uitgaven zich verhouden tot de begroting. Dat zijn allereerst overzichten op het gebied van personele uitgaven waarbij de werkelijke uitgaven in geld worden vergeleken met de afspraken die zijn vastgelegd in de formatieafspraken (onderdeel van de managementcontracten) van de schoolleiders met de bestuurder. Ook de materiële uitgaven worden maandelijks vergeleken met de uitgaven volgens de begroting en door de bestuurder gerapporteerd aan de schoolleiders. Daarnaast worden maandelijks de uitgaven voor personeel dat ter vervanging van zieken werkt en ook de ziekteverzuimcijfers gerapporteerd aan de schoolleiders. Tenslotte krijgen de schoolleiders maandelijks een overzicht van de stand van zaken met betrekking tot de verdeling van het onderwijzend personeel over de functies LB, LC en LD met daarbij de streefpercentages in het kader van de Functiemixafspraken. Dit geheel aan maandelijks rapportages heet de Managementinformatie college van bestuur. Aan de hand van deze managementrapportages wordt bezien of bijstelling noodzakelijk is.
  - Het jaar wordt afgesloten met een jaarverslag.
- De kwaliteitscyclus;
  - Naast de personele en financiële rapportages worden eens per jaar ook rapportages gemaakt over de (kwalitatieve) opbrengsten van de scholen en de onderwijstijd. Deze resultaten worden jaarlijks door de bestuurder besproken met de schoolleiders en de Inspectie van het voortgezet onderwijs.
- Intern toezicht
  - In het kader van de uitvoering van de Code Goed Onderwijsbestuur heeft de raad van toezicht profielen gemaakt van de functies en op basis van deze profielen kandidaten laten zoeken door voordragende instanties. Omdat statutair is vastgelegd dat er een rooster van aftreden moet zijn van de leden van de raad van toezicht, is dit gemaakt. Volgens dit rooster treedt er elk jaar een lid van de raad van toezicht af en als deze niet wil of mag worden herbenoemd, wordt voor de nieuwe kandidaat een profielschets opgesteld. De mogelijkheden van intern toezicht zijn door de bestuurder en de schoolleiders verder verkend aan de hand van de resultaten van de scholen. Hoofddoel van het toezicht door de Raad van Toezicht is te toetsen of het College van Bestuur de doelstellingen van de stichting realiseert. Bij het door de Raad van Toezicht uitgeoefende toezicht kunnen twee aspecten worden onderscheiden.
    - Het externe aspect richt zich op de realisering van onderwijsdoelen die door de organisatie zijn vastgesteld dan wel door de overheid in wet- en regelgeving zijn vastgelegd en voorgeschreven.
    - Het interne aspect richt zich op de realisering van doelen op strategisch en beleidsmatig niveau met als kernactiviteit aandacht voor het onderwijs, de organisatie, de kwaliteit en de veiligheid.

Naast bovenstaande risicobeheersingsystemen hanteert de stichting de volgende uitgangspunten:

- Financiële uitgangspunten
  - De SOVON streeft er naar het niveau van het eigen vermogen gedurende de komende twee jaar rond het niveau van € 12.500.000 te stabiliseren. Dit stelt de SOVON in staat om met eigen middelen risico's op te vangen en/of op te lossen. De minimale reservepositie van de SOVON wordt daarmee vastgesteld op een reserve van 16% en de maximale op 30% van de totale baten.
  - Voor individuele scholen zijn ook streefcijfers geformuleerd: elke school dient uiteindelijk een eigen vermogen ter hoogte van 7,5% tot 15% van de jaarlijkse baten te hebben. Scholen dienen dit binnen de eigen exploitatie te realiseren.
  - Daarnaast moet de liquide positie van de SOVON behouden worden. Gestreefd wordt naar een stabiele liquide positie van minimaal € 7.500.000.
- Kwaliteits uitgangspunten
  - Het ziekteverzuim moet teruggebracht worden naar het niveau van 2012, dat wil zeggen duidelijk onder het landelijk gemiddelde voor het voortgezet onderwijs.
  - Vanaf 2014 wordt 100% van de gesprekken in het kader van de gesprekkencyclus gerealiseerd.

5.5.2 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Op 1 januari 2015 was het 20 jaar geleden dat het bestuur van het openbaar voortgezet onderwijs in onze regio werd verzelfstandigd. In de jaren die nu achter ons liggen, zijn alle risico's voor het schoolbestuur in kaart gebracht en zijn passende en efficiënte maatregelen genomen om deze risico's zoveel mogelijk af te dekken. Daarnaast zijn door samenwerking en het opzetten van gezamenlijke activiteiten, het inhuren van diensten en het afsluiten van gezamenlijke contracten op bestuursniveau zoveel mogelijk (financiële) voordelen gerealiseerd.

Het beleid van de stichting is erop gericht om zo min mogelijk risico's te lopen. De stichting loopt de volgende risico's:

Rijksbekostiging

- Het verloop van de toekomstige leerlingaantallen is zeer moeilijk in te schatten. Zowel in Alkmaar-Zuidwest, Bergen en Heiloo als in de gemeente Hollands Kroon is vanaf 2017 tot 2029 sprake van forse krimp van het aantal 12-jarigen. Dit zal uiteraard de aanmelding voor een aantal SOVON-scholen negatief beïnvloeden, naar verwachting op bestuursniveau 10-15%. Dit maakt het zeer lastig om deugdelijke meerjarenbegrotingen af te geven, omdat het onduidelijk is wat de inkomsten zijn. Hierdoor kan onvoldoende op de inzet van formatie worden ingespeeld bij het teruglopen van de leerlingaantallen, met als gevolg grote financiële lasten ten opzichte van de ontvangen bekostiging. Het gevolg van deze terugloop kan ook een heviger concurrentieslag met collega scholen en schoolbesturen zijn. Daarnaast kan ook in stabiele kernen (Alkmaar-Noord, Langedijk, Heerhugowaard) de concurrentie met het bijzonder onderwijs leiden tot lagere of juist hogere aanmeldingen voor SOVON-scholen. Op dit moment zijn binnen de SOVON in dit verband twee scholen waar per 1 augustus 2018 een (zeer) forse daling van het leerlingaantal wordt verwacht, te weten de Berger Scholengemeenschap en De Viaan. Dit kan leiden tot een omvangrijke boventalligheid op beide scholen.
- Bij leerlingdaling en bij onvoldoende natuurlijk verloop zal er boventalligheid ontstaan doordat door cao-regelingen vast aangestelden niet op korte termijn ontslagen kunnen worden.
- SOVON loopt risico bij scholen die groeien in leerlingaantal. De leerlingentelling is op 1 oktober. Stel er komen x leerlingen meer dan wordt pas per januari van het jaar erop voor x leerlingen (extra) gefinancierd. In augustus moeten er echter wel al leraren voor de klas staan, dat betekent dat 5/12 van de extra financiering wordt gemist op dat moment. Is er een aantal jaren achtereen sprake van deze situatie dan is financiële schade aanzienlijk.
- Vanaf 1 januari 2020 treedt waarschijnlijk de modernisering van de Wet op het voortgezet onderwijs in werking. Een onderdeel hiervan betreft de vereenvoudiging van de bekostiging. Op macroniveau moet deze herverdeling van de bekostiging budgettair neutraal verlopen. Voor individuele schoolbesturen is er evenwel sprake van herverdeeffecten. De SOVON gaat er in de bekostiging volgens de eerste modellen fors op achteruit.

Personeel

- De stichting loopt risico als de flexibele personele schil en het natuurlijk verloop de daling van rijksinkomsten niet kan opvangen.
- De personele lasten vormen de grootste kostenpost van de SOVON. De ontwikkeling van de personele lasten is een risico element op de lange termijn. De personele lasten nemen toe. De werkgeverslasten nemen toe, terwijl de rijksoverheid deze niet volledig of nauwelijks compenseert.
- Daarnaast is er het risico van het niet kunnen aantrekken van goed gekwalificeerd (bevoegd en bekwaam) personeel.

Huisvesting

- Op enkele scholen is op dit moment sprake van substantiële leegstand. Wanneer het aantal 12-jarigen verder zal teruglopen, kan er in de toekomst bij meer scholen leegstand ontstaan. Daarbij is het moeilijk in te schatten wat de leegstand aan kosten met zich meebrengt.
- De nieuwbouw voor het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard is in 2018 gestart. De SOVON treedt hierbij op als bouwheer. Een goede projectadministratie en voortgangscontrole is cruciaal.

Rijksbeleid

- De majeure beleidswijzigingen van de overheid de afgelopen vier jaar hebben geleid tot niet-voorspelde forse fluctuaties in de inkomsten van de besturen voor voortgezet onderwijs, meestal naar beneden, maar soms (in 2013) ook naar boven. Met name de “onbetrouwbare” overheid maakt het maken van een betrouwbare meerjarenbegroting lastig.

Decentrale overheid

- De gemeenten in Noord-Holland-Noord zullen de komende jaren verder gaan bezuinigen en dat valt ook direct te merken voor de SOVON. Voor de komende jaren verwachten we dat het aantal subsidies vermindert ten opzichte van dat wat we nu ontvangen.

Wet bescherming persoonsgegevens/Algemene verordening gegevensbescherming

- Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Dat betekent dat er vanaf die datum dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt dan niet meer. Overtreedt een organisatie straks de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)? Dan kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) een boete opleggen van maximaal 20 miljoen euro. Er zijn twee categorieën overtredingen en bijbehorende maximale boetes. Verantwoordelijken (organisaties die persoonsgegevens verwerken) hebben onder de AVG bepaalde verplichtingen, zoals een documentatieplicht. Komt een verantwoordelijke (een van) deze verplichtingen niet na? Dan kan de AP een boete opleggen van maximaal 10 miljoen euro. Of een boete van 2% van de wereldwijde jaaromzet, mocht dat bedrag hoger uitkomen.

5.5.3 Beschrijving van de belangrijkste risico beperkende maatregelen

De SOVON heeft de volgende risico beperkende maatregelen genomen:

- De SOVON probeert in overleg met de schoolleiders voor de komende vier jaren het leerlingaantal in beeld te brengen, zodat voortijdig op eventuele leerlingdaling ingespeeld kan worden. Het toekomstige leerlingaantal is regelmatig onderwerp van gesprek.
- De SOVON zorgt ervoor dat haar financiële reserve zodanig groot is dat zij bij groei van het aantal leerlingen deze kan voorfinancieren.
- De SOVON probeert bij leegstand andere invulling te geven aan de leegstaande lokalen.

5.5.4 Rapportage toezichthoudend orgaan

Het verslag van de raad van toezicht is onder 2.7 opgenomen.

6 Financiële situatie SOVON in het verslagjaar

6.1 Baten en lasten

De baten en lasten van de SOVON zien er in het kort als volgt uit (bedragen in €):

Baten

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
Rijksbijdragen ⁷	59.502.149	57.357.766	58.343.608
Overige baten	2.783.584	2.522.906	2.787.014

Lasten

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
Personele lasten	48.066.926	47.723.738	46.964.831
Overige lasten	11.923.351	11.689.075	12.940.097

Resultaat

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
Financieel resultaat	450	0	7.862
Exploitatieresultaat	2.295.907	467.859	1.233.557

6.2 Toelichting Exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat van de SOVON over 2017 bedraagt € 2.295.907 positief. Er was een positief resultaat begroot van € 467.859. Een positief verschil van € 1.828.048.

In de Raad van Toezicht van oktober 2017 is een eindejaarsprognose 2017 besproken. Deze eindejaarsprognose gaf een voordelig exploitatieresultaat van € 2.117.000. Het werkelijke exploitatieresultaat wijkt dus slechts € 178.907 af van het in oktober geprognosticeerde exploitatieresultaat over 2017.

Uit de analyse van het resultaat zijn verschillende oorzaken van dit verschil aan te wijzen:

Aan de batenkant is er een positief verschil van € 2.405.061 ten opzichte van de begroting. Hieronder wordt nader ingegaan op de verschillen.

Rijksbijdragen

De rijksbijdragen zijn € 2.144.383 hoger dan geraamd. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Hogere rijksvergoeding personeel 1.513.000
Voor ruim € 1.500.000 wordt dit veroorzaakt door de ophoging van de gemiddelde personeelslast (gpl). In de regeling van de staatssecretaris

⁷ Inclusief subsidies SWV/OPDC

van OC&W van augustus is aangegeven dat de gemiddelde personeelslast (gpl) met terugwerkende kracht tot 1 januari 2017 is aangepast met 2,63%. Dit ter compensatie voor de primaire arbeidsvoorwaarden, de premiekostenontwikkeling en overige sociale werkgeverslasten.

• Hogere rijksvergoeding materieel	171.000
Daarnaast is de materiele rijksvergoeding verhoogd met 1,47%. In de regeling van de staatssecretaris van OC&W van september is aangegeven dat de bekostiging van de exploitatiekosten verhoogd wordt in verband met de prijsontwikkeling 2017.	93.000
Beide verhogingen zijn pas na de zomervakantie bekend geworden. De SOVON kon hier bij het opstellen van de begroting 2017 geen rekening mee houden.	
• Hogere ontvangsten doorbetalingen rijksbijdrage samenwerkingsverband	605.000
• Lagere niet geormerkte rijksbijdrage (prestatiebox)	272.000 -/-
• Hogere rijksvergoeding nieuwkomers	79.000

Overige overheidsbijdragen en subsidies

De overige overheidsbijdragen en -subsidies is € 186.126 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de opstroombeurs leraren bij de diverse scholen (€ 86.000) en de diverse gemeentelijke bijdragen (€ 99.000).

Overige baten

De overige baten zijn € 260.678 hoger dan geraamd. Dit heeft de volgende oorzaken:

• Hogere ouderbijdrage	107.000
• Hogere deelnemersbijdrage	146.000
• Lagere vergoeding werkzaamheden voor derden	105.000 -/-
• Hogere overige ontvangsten algemeen (subsidies)	129.000

Aan de lastenkant is er een negatief verschil van € 577.463 ten opzichte van de begroting. Dit had de volgende oorzaken:

Personeelslasten

De personele lasten zijn € 343.188 hoger dan begroot, veroorzaakt door hogere werkgeverslasten.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn € 5.000 hoger dan begroot.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn € 234.543 lager dan begroot en worden voornamelijk veroorzaakt door:

• Hogere huurkosten sporthal/gymzaal	68.000
• Lagere kosten onderhoud gebouwen en terreinen	142.000 -/-
• Lagere elektriciteitskosten	73.000 -/-
• Lagere gaskosten	30.000 -/-
• Lagere schoonmaakkosten	19.000 -/-
• Lagere kosten beveiliging en brandpreventie	22.000 -/-

Overige lasten

De overige lasten zijn € 463.809 hoger dan begroot. Dit heeft voornamelijk de volgende oorzaken:

• Lagere kosten kopieerkosten en printers e.d	61.000 -/-
• Hogere licentiekosten	42.000
• Hogere kosten leermiddelen	44.000
• Hogere overige onderwijsuitgaven	100.000
• Hogere kosten werkweken en excursies	73.000
• Hogere kosten schoolactiviteiten	229.000
• Hogere wervingskosten personeel	31.000
• Lagere overige uitgaven	66.000 -/-
• Hogere kosten PR en leerlingwerving	34.000

6.3 Financiële Kengetallen

Een kengetal is een cijfer dat in sterk vereenvoudigde vorm een meetgegeven vertegenwoordigt, een waarde. In het voortgezet onderwijs is voorgeschreven, dat de balans en de exploitatierekening voor het ministerie alleen op bestuursniveau worden gemaakt. Daarom zijn de gebruikelijke financiële kengetallen op dat niveau aan de orde.

Sinds 2008 berust het financiële toezicht op het onderwijs bij de Inspectie van het Onderwijs. Een van de onderdelen van dat financiële toezicht is het zogenaamde toezicht op de financiële continuïteit: de vraag of een schoolbestuur financieel gezond is en op korte en lange termijn aan haar financiële verplichtingen kan voldoen.

Dit toezicht, dat deel uitmaakt van het geïntegreerd toezicht, vindt risicogericht plaats. Op grond van een analyse van de financiële gegevens uit de jaarrekening, de continuïteitsparagraaf uit het jaarverslag of eventueel signalen, bepaalt de inspectie of de positie van de instelling nader moet worden onderzocht. Bij de analyse gebruikt de inspectie der detectie van de risico's een set kengetallen.

De inspectie van het onderwijs heeft vijf kengetallen benoemd met zeven signaleringswaarden voor haar financiële risico analyse. De vijf kengetallen zijn: rentabiliteit, liquiditeit (current ratio), solvabiliteit, huisvestingsratio en weerstandsvermogen. Hieronder gaan wij op deze vijf kengetallen in.

Rentabiliteit

De **rentabiliteit** heeft betrekking op het rendement en geeft aan of er sprake is van een positief dan wel een negatief bedrijfsresultaat. Dit geeft aan welk percentage van de totale baten (opbrengsten) over blijft na aftrek van de lasten (kosten). De rentabiliteit van de gewone bedrijfsvoering is gedefinieerd als het resultaat gewone bedrijfsvoering gedeeld door de totale baten uit gewone bedrijfsvoering (dit zijn de baten plus financiële baten) x 100 procent. OCW heeft signaleringsgrenzen ontwikkeld voor de kengetallen om de financiële positie van onderwijsinstellingen te duiden. Ligt de onderwijsinstelling onder dit minimum, dan is de financiële situatie zorgelijk. Ligt de onderwijsinstelling boven de maximum gestelde grens, dan worden de middelen onvoldoende besteed aan het doel waarvoor het is bedoeld. Bij de rentabiliteit heeft het ministerie de volgende signaleringsgrenzen aangegeven:

3-jarig < 0

2-jarig < - 0,05

1-jarig < - 0,10

De SOVON heeft een behoorlijk positief resultaat en de rentabiliteit (3,69%) ligt dus hoger dan de signaleringswaarde.

Liquiditeit (current ratio) (vlottende activa/kortlopende schulden)

De **liquiditeit** geeft aan in hoeverre een instelling of bedrijf op korte termijn (minder dan 1 jaar) aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen, met andere woorden of het op korte termijn in staat is om alle kortlopende schulden te betalen. De liquiditeit wordt gedefinieerd als de vlottende activa gedeeld door de kortlopende schulden. Besturen met een liquiditeit onder de signaleringswaarde van 0,75 kunnen mogelijk niet aan hun betalingsverplichtingen voldoen. Dat wil echter niet zeggen dat zij in betalingsproblemen verkeren. Dat hangt af van de mogelijkheden die een bestuur heeft om geld vrij te maken of door roodstand op de betaalrekening. De SOVON zit ruim boven deze signaleringswaarde.

Solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal)

Solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen eigen en vreemd vermogen en verschaft dus inzicht in de vraag of het bevoegd gezag voldoende eigen vermogen heeft om op langere termijn voort te bestaan. De solvabiliteit geeft aan welk deel van de bezittingen (activa) zijn gefinancierd met eigen vermogen. Er zijn daarbij twee benaderingen gangbaar. Solvabiliteit 1, waarbij alleen het eigen vermogen wordt gebruikt bij de berekening van het kengetal, en een solvabiliteit 2 waarbij daarvoor gebruik wordt gemaakt van het eigen vermogen, ver-

meerderd met de voorzieningen. Solvabiliteit is gedefinieerd als het eigen vermogen (inclusief voorzieningen) gedeeld door het totaal vermogen. OCW heeft signaleringsgrenzen ontwikkeld voor de kengetallen om de financiële positie van onderwijsinstellingen te duiden. Ligt de onderwijsinstelling onder dit minimum, dan is de financiële situatie zorgelijk en loopt het bestuur het risico op lange termijn niet meer aan de betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. De inspectie hanteert een onderste signaleringswaarde van 0,30 voor solvabiliteit 2. De SOVON zit boven deze signaleringswaarde. De verslechtering van deze signaleringswaarde ten opzichte van 2016 komt doordat de SOVON een langlopende geldlening is aangegaan voor de nieuwbouw van het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard. Van deze lening wordt de rente en aflossing volledig vergoed door de gemeente Heerhugowaard. De SOVON loopt dus geen risico. De solvabiliteit vermindert hierdoor wel, omdat de lening vreemd vermogen is.

Huisvestingsratio

De kapitalisatiefactor heeft het ministerie losgelaten. In plaats daarvan is nu een nieuw kengetal geïntroduceerd. Dit is de huisvestingsratio. Deze huisvestingsratio wordt gedefinieerd als de huisvestingslasten plus de afschrijvingen op gebouwen en terreinen gedeeld door de totale lasten. De signaleringsgrens is > 0,10. Voor de SOVON is de huisvestingsratio 0,06.

Weerstandsvermogen

Het Ministerie van OCW werkt met het **weerstandsvermogen**. Dit is het Eigen Vermogen uitgedrukt als percentage van de baten inclusief de financiële baten en exclusief de buitengewone baten. Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Dit is van belang voor het geval dat zich een financiële tegenvaller voordoet. Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden.

Voor de SOVON als geheel is het weerstandsvermogen in 2017 0,29. In 2016 was het 0,26. OCW heeft signaleringsgrenzen ontwikkeld voor de kengetallen om de financiële positie van onderwijsinstellingen te duiden. De signaleringsgrens van het ministerie van OCW ligt bij 0,05. Ligt de onderwijsinstelling onder dit minimum, dan is de financiële situatie zorgelijk. Ons weerstandsvermogen ligt boven deze grens.

Hieronder treft u een overzicht van de financiële kengetallen.

Financiële kengetallen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Rentabiliteit (totale vermogen)	3,70%	4,53%
Rentabiliteit (totale baten)	3,69%	2,02%
Liquiditeit (current ratio)	1,36	1,57
Liquiditeit (quick ratio)	1,36	1,57
Solvabiliteit 1	0,29	0,58
Solvabiliteit 2	0,34	0,66
Huisvestingsratio	6,53%	6,00%
Weerstandsvermogen	29,11%	25,90%

6.4 Treasury beleid

In 2016 is het treasury statuut van de SOVON aangepast aan de nieuwe eisen die in de regeling beleggen en belenen zijn gesteld in 2016. Daarnaast wordt jaarlijks de regeling van tekenbevoegdheden vastgesteld door de voorzitter van het college van bestuur. Ook in 2017 is er geen sprake geweest van beleggingen door de SOVON. Wel is er een langlopende lening met het ministerie afgesloten in verband met de nieuwbouw van het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard.

7 Jaarrekening

7.1 Balans per 31 december 2017

	2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vaste activa				
1.1	Immateriële vaste activa	21.418	19.690	
1.2	Materiële vaste activa	12.625.331	12.738.741	
1.3	Financiële vaste activa	18.324.871	0	
		<u>30.971.620</u>	<u>12.758.431</u>	
Vlottende activa				
1.5	Vorderingen	2.864.588	2.312.516	
1.7	Liquide middelen	27.816.160	12.145.180	
		<u>30.680.748</u>	<u>14.457.697</u>	
		<u>61.652.368</u>	<u>27.216.128</u>	
2.1 Eigen vermogen				
		18.130.128	15.834.221	
2.2 Voorzieningen				
		2.712.990	2.158.897	
2.3 Langlopende schulden				
		18.324.871	0	
2.5 Kortlopende schulden				
		22.484.379	9.223.011	
		<u>61.652.368</u>	<u>27.216.128</u>	

Toelichting op de balans ten opzichte van 2016:

Materiële vaste activa:

De materiële vaste activa zijn afgenomen in 2017 ten opzichte van 2016. Onder paragraaf 7.5 is een overzicht opgenomen van de investeringen en afschrijvingen van de materiële vaste activa.

Financiële vaste activa:

In 2017 is een schatkistlening aangegaan voor de nieuwbouw van het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard. Van deze lening wordt de rente en aflossing geheel vergoed door de gemeente Heerhugowaard. De reden hiervan is dat de SOVON goedkoper kon lenen dan de gemeente. Onder de financiële vaste activa is de vordering op de gemeente opgenomen.

Vlottende activa:

Door de geldlening voor de nieuwbouw van het Huygens College Heerhugowaard zijn onze liquide middelen toegenomen ten opzichte van 2016.

Eigen vermogen:

Het exploitatieresultaat is positief. Hierdoor is het eigen vermogen hoger dan in 2016.

Voorzieningen:

Voor de voorziening individueel keuzebudget is verhoogd ten opzichte van 2016.

Langlopende schulden:

In 2017 is een schatkistlening aangegaan voor de nieuwbouw van het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard. Van deze lening wordt de rente en aflossing geheel vergoed door de gemeente Heerhugo-

waard. De reden hiervan is dat de SOVON tegen gunstiger leningsvoorwaarden kon lenen dan de gemeente, dit is in goed overleg gegaan met het ministerie.

Kortlopende schulden:

Voor € 11.600.000 heeft dit betrekking op de investeringssubsidie van de gemeente Heerhugowaard voor de nieuwbouw van het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard. Ook is de kortlopende deel van de geldlening van € 632.000 hieronder opgenomen.

7.2 Staat van baten en lasten over 2017

	2017		Begroting 2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1	Rijksbijdragen	59.502.149		57.357.766		58.343.608
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	305.326		119.200		252.242
3.4	Werk in opdracht van derden	0		2.500		940
3.5	Overige baten	2.478.258		2.401.206		2.533.832
	Totaal baten		62.285.733		59.880.672	61.130.623
	Lasten					
4.1	Personeelslasten	48.066.926		47.723.738		46.964.831
4.2	Afschrijvingen	2.222.041		2.217.032		2.189.391
4.3	Huisvestingslasten	3.275.488		3.510.031		3.037.919
4.4	Overige lasten	6.425.821		5.962.012		7.712.787
	Totaal lasten		59.990.276		59.412.813	59.904.928
	Saldo baten en lasten		2.295.457		467.859	1.225.695
5	Financiële baten en lasten	450		0		7.862
			450		0	7.862
	Resultaat		2.295.907		467.859	1.233.557

7.3 Kasstroomoverzicht over 2017

	2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat		2.295.457		1.225.695
Aanpassingen voor:				
-afschrijvingen	2.222.041		2.189.391	
-mutaties voorzieningen	<u>554.094</u>		<u>635.573</u>	
		2.776.135		2.824.965
Veranderingen in vlottende middelen:				
-vorderingen	-552.072		35.251	
-schulden	<u>13.261.368</u>		<u>106.003</u>	
		12.709.297		141.255
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				
Ontvangen interest	450		8.339	
Betaalde interest	<u>0</u>		<u>477</u>	
		450		7.862
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		<u>17.781.338</u>		<u>4.199.776</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa	2.131.876		1.171.205	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	33.255		14.435	
Investeringen in immateriële vaste activa	11.737		4.937	
Investeringen in financiële vaste activa	18.956.763		0	
Desinvesteringen in financiële vaste activa	<u>631.892</u>		<u>0</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-20.435.229		-1.161.707
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Toename langlopende schulden	18.956.763			
Aflossing langlopende schulden	<u>631.892</u>		<u>0</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		18.324.871		0
Mutatie liquide middelen		<u>15.670.980</u>		<u>3.038.069</u>

7.4 Toelichting behorende bij de jaarrekening 2017

ALGEMEEN

Juridische vorm en voornaamste activiteiten

De organisatie is een stichting, opgericht voor het verzorgen van onderwijs.

TOEGEPASTE STANDAARDEN

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 boek 2 BW en de richtlijnen voor de jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA EN DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Waardering van de activa en passiva

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de organisatie.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden regelmatig geijkt. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handelsportefeuille (financiële activa en financiële verplichtingen), gekochte leningen en obligaties, verstrekte leningen en overige vorderingen, investeringen in eigenvermogensinstrumenten, overige financiële verplichtingen en derivaten.

Financiële instrumenten, inclusief de van de basiscontracten gescheiden afgeleide financiële instrumenten, worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs, onder aftrek van afschrijvingen. De immateriële vaste activa betreft aangeschafte software. Investeringen vanaf € 1.000 worden geactiveerd.

Materiële vaste activa

Gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur, andere vaste bedrijfsmiddelen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op terreinen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

Immateriële vaste activa	20%
Terreinen	0%
Gebouwen	2%
Verbouwingen	5 - 10%
Inventaris	5%
Apparaten/bedrijfsmiddelen	10 - 20%
Automatiseringsapparatuur	20%
Groot onderhoud	10%

Investerings vanaf € 1.000 worden geactiveerd.

Groot onderhoud vanaf € 25.000 wordt geactiveerd.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Bijzondere waardeverminderingen of vervreemding van vaste activa

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte toekomstige kasstroom, wordt een bedrag ten laste van het resultaat geboekt voor het verschil tussen de boekwaarde en de actuele waarde van het actief. Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere actuele waarde, onder aftrek van verkoopkosten.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd op de kostprijs (aanschaf- of verkoopprijs) onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vordering.

Voor onderwijsinstellingen vallende onder de WVO is het op basis van artikel 5 van de (gewijzigde) Regeling "Onvoorzien gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs" (kenmerk WJZ-2005/54063802 en kenmerk VO/F-2006/1769) toegestaan een vordering op te nemen op het Ministerie van OCW. Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Overzicht verbonden partijen

De afzonderlijke en schoolonafhankelijke boekenfondsen zijn inmiddels allemaal opgeheven. Er is op deze wijze geen sprake meer van verbonden partijen met boekenfondsen. De belangrijkste partij waarmee de SOVON is verbonden, is het Samenwerkingsverband VO/VSO Noord-Kennemerland. Dit Samenwerkingsverband maakt een eigen jaarverslag.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserves staan ter vrije beschikking van het College van Bestuur. Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds.

Voorts is binnen het eigen vermogen een onderscheid gemaakt tussen publieke en private middelen.

Vorzieningen

Onder de voorzieningen worden de personele voorzieningen, voorziening verlieslatende contracten en de overige voorzieningen gepresenteerd. Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen de nominale waarde. Toevoegingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen.

Een voorziening in verband met verplichtingen als bedoeld in artikel 2:374 lid 1, eerste volzin BW wordt uitsluitend opgenomen indien op de balansdatum aan de volgende verplichtingen is voldaan:

- a. De rechtspersoon heeft een verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk).
- b. Het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is.
- c. Er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van de omvang van de verplichting.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. Het aflossingsbedrag van het lopende jaar wordt onder de kortlopende schulden opgenomen. Schulden worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Kortlopende schulden

Schulden met een op de balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa.

Overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen (waaronder geormerkte bijdragen) en nog te betalen bedragen ter zake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Personeelsbeloningen/pensioenen

Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP) en wordt - overeenkomstig de in de RJO aangereikte vereenvoudiging - in de jaarrekening verwerkt als toegezegde bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening.

Opbrengstverantwoording

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Kasstromen in buitenlandse valuta's zijn herleid naar euro's met gebruikmaking van de gewogen gemiddelde omrekeningskoersen voor de betreffende periodes.

7.5 Toelichting behorende bij de balans

1.1 Immateriële vaste activa

	Aanschafprijs	Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	Boekw aarde 1 januari 2017	Investerings	Des-investeringen	Afschrijvingen	Afschrijving op desinvesteringen	Overige mutaties	Aanschafprijs	Cumulatiev e afschrijving en waardever	Boekw aarde 31 december 2017
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR			EUR	EUR	EUR
1.1.5 Overige	184.783	165.092	19.690	11.737	0	10.010	0	0	196.520	175.102	21.418
	<u>184.783</u>	<u>165.092</u>	<u>19.690</u>	<u>11.737</u>	<u>0</u>	<u>10.010</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>196.520</u>	<u>175.102</u>	<u>21.418</u>

1.2 Materiële vaste activa

	Aanschafprijs	Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	Boekw aarde 1 januari 2017	Investerings	Des-investeringen	Afschrijvingen	Afschrijving op desinvesteringen	Overige mutaties	Aanschafprijs	Cumulatiev e afschrijving en waardever	Boekw aarde 31 december 2017
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR			EUR	EUR	EUR
1.2.1 Gebouw en en terreinen	11.509.491	6.791.160	4.718.331	64.619	0	642.979	0	294.927	11.869.038	7.434.140	4.434.898
1.2.2 Inventaris en apparatuur	17.484.250	10.507.857	6.976.393	1.011.904	37.604	1.213.749	4.349	0	18.454.938	11.713.645	6.741.293
1.2.3 Andere vaste bedrijfsmiddelen	2.159.696	1.524.715	634.982	173.136	0	234.231	0	0	2.332.833	1.758.945	573.887
1.2.4 In uitvoering en vooruitbetalingen	-145.125		-145.125	882.216	0	0	0	-294.927	442.164		442.164
1.2.5 Groot onderhoud	952.771	398.611	554.160	0	0	121.072	0	0	952.771	519.683	433.088
	<u>31.961.084</u>	<u>19.222.343</u>	<u>12.738.741</u>	<u>2.131.876</u>	<u>37.604</u>	<u>2.212.031</u>	<u>4.349</u>	<u>0</u>	<u>34.051.744</u>	<u>21.426.413</u>	<u>12.625.331</u>

De desinvesteringen omvat alleen verkopen en afgestoten activa.

1.3 Financiële vaste activa

	Boekw aarde 1 januari 2017	Investerings en verstrekte leningen	Kortlopende deel < 1jaar	Boekw aarde 1 januari 2017
	EUR	EUR	EUR	EUR
1.3.1 Groepsmaatschappijen				
1.3.2 Andere deelnemingen				
1.3.3 Vorderingen op groepsmaatschappijen				
1.3.4 Vorderingen op andere deelnemingen				
1.3.5 Vorderingen op OCW				
1.3.6 Vorderingen op gemeenten en GR's	0	18.956.763	631.892	18.324.871
1.3.7 Overige vorderingen				
	<u>0</u>	<u>18.956.763</u>	<u>631.892</u>	<u>18.324.871</u>

Dit betreft de vordering op de gemeente Heerhugowaard voor de rente en aflossing van de geldlening ten behoeve van de nieuwbouw van het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard.

	2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR
1.5 Vorderingen				
1.5.1 Debiteuren		538.235		383.998
1.5.2 OCW		0		0
1.5.3 Verbonden partijen		0		0
1.5.7 Overige vorderingen				
1.5.7.1 Verstrekte voorschotten		-6.314		2.059
1.5.7.2 Overig		<u>806.285</u>		<u>172.291</u>
			799.971	174.350
1.5.8 Overlopende activa				
1.5.9 Af: Voorzieningen w egens oninbaarheid				
1.5.8.1 Vooruitbetaalde kosten		1.526.982		1.754.168
1.5.8.3 Overige overlopende activa		<u>600-</u>		<u>-</u>
		<u>1.526.382</u>		<u>1.754.168</u>
		<u>2.864.588</u>		<u>2.312.516</u>

Debiteuren

In de post debiteuren zit factuur 965044 van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voor het Murmellius Gymnasium voor een bedrag van € 145.125,-. Deze factuur heeft een looptijd tot 2022.

De post overlopende activa omvat voor het grootste deel de transitorisch geboekte facturen die naar rato worden verdeeld over 2017 en 2018.

Overige vorderingen

In de overige vorderingen is geen bedrag begrepen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

Overlopende activa

In de overlopende activa is geen bedrag begrepen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

1.7	Liquide middelen	2017 EUR	2016 EUR
1.7.1	Kasmiddelen	14.080	14.319
1.7.2	Tegoeden op bank en girorekeningen	27.802.080	11.630.862
1.7.3	Deposito's	-	500.000
		<u>27.816.160</u>	<u>12.145.180</u>

Schatkistbankieren

Gedurende het boekjaar 2011 is besloten een rekening courant overeenkomst te sluiten met het Ministerie van Financiën (het z.g.n. Schatkistbankieren). In deze overeenkomst wordt de afspraak vastgelegd dat de SOVON haar liquide middelen voor zover deze samenhangen met de door haar te vervullen publieke taak te laten beheren door de schatkist. Dit houdt in dat wij een betaalrekening en deposito's bij de schatkist aanhouden waarop alle publieke middelen worden beheerd. Liquide middelen zijn terstond opeisbaar.

Door de geldlening voor de nieuwbouw van het hoofdgebouw van het Huygens College Heerhugowaard zijn onze liquide middelen toegenomen ten opzichte van 2016.

2.1	Eigen vermogen	Stand per 1 januari 2017 EUR	Resultaat EUR	Overige mutaties EUR	Stand per 31 december 2017 EUR
2.1.1	Algemene reserve				
	Algemene reserve	12.313.330	1.759.403	0	14.072.733
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)				
	Reserve risicofonds vervanging	818.671	757.802	0	1.576.473
	Reserve risicofonds bapo	804.802	-196.601	0	608.201
	Reserve risicofonds uitkeringen	0	0	0	0
	Reserve risicofonds overig	0	0	0	0
	Reserve Personeel Bestuur	0	0	0	0
	Reserve inbreng inventaris	9.989	-9.989	0	0
	Reserve verbouwing	-0	0	0	0
	Reserve nieuw bouw	585.430	-88.926	0	496.504
	Reserve inrichting nieuw bouw	95.010	-6.485	0	88.525
	Reserve onderhoud	<u>1.206.989</u>	<u>80.702</u>	<u>0</u>	<u>1.287.691</u>
		3.520.891			4.057.395
		<u>15.834.221</u>	<u>2.295.907</u>	<u>0</u>	<u>18.130.128</u>

Het eigen vermogen per 31 december 2017 is gestegen naar € 18.130.128. De algemene reserve bedraagt per 31 december 2017 € 14.072.733. De materiële vaste activa bedragen per 31 december 2017 € 12.625.331. De algemene reserve is bijna geheel vastgelegd in materiële vaste activa.

De overige bestemmingsreserves bedragen € 4.057.395. Deze zijn voornamelijk bedoeld voor:

- Risicofonds vervanging: dit risicofonds vormt een buffer voor vervangingskosten.
- Risicofonds bapo: dit risicofonds vormt een buffer voor toekomstige bapo (overgangsregeling) kosten.

- Reserve inbreng inventaris: afschrijvingen op "oude" inventaris, gevormd door Focus (voorheen De Polsstok). Dit bedraagt € 9.989 en wordt in tien jaar afgeschreven.
- Reserve nieuwbouw: reserve ter dekking van de afschrijvingskosten voor de inrichting van rsg Wirotherlant voor € 496.504.
- Reserve inrichting nieuwbouw: reserve ter dekking van de afschrijvingskosten voor de inrichting na de renovatie van het Murmellius Gymnasium voor € 88.525.
- Reserve onderhoud: deze reserve is gevormd om de uitgaven die zijn opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan te kunnen spreiden en te kunnen bekostigen.

2.2 Voorzieningen

	Stand per 1 januari 2017	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Rente mutatie (bij contante waarde)	Stand per 31 december 2017	Kortlopende deel < 1 jaar	Langlopende deel > 1 jaar
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
2.2.1 Personeels voorzieningen	363.110	71.476	82.200			352.386	70.000	282.386
Voorziening spaarverlof	1.135.084	518.670	29.838			1.623.917	21.500	1.602.417
Voorziening jubilea	442.895	56.478	0			499.373	78.000	421.373
Voorziening uitkeringskosten	217.807	144.645	125.138			237.315	75.081	162.234
	<u>2.158.897</u>	<u>791.269</u>	<u>237.176</u>		<u>0</u>	<u>2.712.990</u>	<u>244.581</u>	<u>2.468.410</u>

2.3 Langlopende schulden

	Stand per 1 januari 2017	Aangegane leningen 2017	Aflossingen 2017	Stand per 31 december 2017	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar	Rentevoet
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	
2.3.3 Kredietinstellingen Ministerie van Financiën	0	18.956.763	631.892	18.324.871	2.527.568	15.797.303	0,94%
	<u>0</u>	<u>18.956.763</u>	<u>631.892</u>	<u>18.324.871</u>	<u>2.527.568</u>	<u>15.797.303</u>	

Voor het overige heeft de SOVON geen kredietfaciliteiten.

2.5 Kortlopende schulden

	2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR
2.5.1 Ministerie van Financiën		631.892		0
2.5.3 Crediteuren		936.796		716.366
2.5.4 OCW		0		0
2.5.7 Belastingen en premies sociale verzekering				
Loonheffing		1.525.115		1.530.528
Omzetbelasting		2.387		8.439
Premies sociale verzekeringen		<u>1.120.486</u>		<u>1.022.741</u>
		2.647.988		2.561.708
2.5.9 Overige kortlopende schulden				
Overige		<u>4.733.094</u>		<u>3.968.827</u>
		4.733.094		3.968.827
2.5.10 Overlopende passiva				
Vooruit ontvangen subsidies OCW geormerkt		164.432		208.745
Vooruit ontvangen investeringssubsidies		62.328		109.023
Vakantiegeld		1.468.231		1.467.216
Accountants- en administratiekosten		41.140		22.500
Investeringsubsidie		11.600.000		0
Overig		<u>198.477</u>		<u>168.626</u>
		13.534.609		1.976.110
		<u>22.484.379</u>		<u>9.223.011</u>

De post vooruit ontvangen investeringssubsidies betreft bijdragen van het Ministerie van OCW dan wel andere partijen ter financiering van investeringen. Deze bijdragen vallen vrij ten gunste van de exploitatierekening (onder overige subsidies OCW) naar rato van de afschrijvingslasten op de betrokken activa.

Vooruitontvangen investeringssubsidies	2017	2016
Stand per 1 januari	109.023	166.530
Vrijval ten gunste van de baten en lasten	<u>-46.694</u>	<u>-57.507</u>
Stand per 31 december	<u>62.328</u>	<u>109.023</u>

Model G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing EUR	Ontvangen t/m verslagjaar EUR	Prestatie afgerond Ja/Nee
Subsidie zij-instroom 2014	2014/2/377369	27-08-2014	40.000	40.000	Ja
Subsidie zij-instroom 2015	2015/2/411964	29-07-2015	20.000	20.000	Ja
Subsidie zij-instroom 2016	2016/2/357896	22-11-2016	80.000	80.000	Ja
Subsidie studieverlof 2016	2016/2/246644	30-08-2016	221.827	221.827	Ja
Subsidie lerarenbeurs 2017	2017/2/672592	21-11-2017	234.144	234.144	Nee
Regeling lente- en zomerscholen Vo 2016	LENZO16123/918529	08-04-2016	45.500	45.500	Ja
Regeling lente- en zomerscholen Vo 2017	LENZO17103/1185776	9-5-2017	82.000	82.000	Ja
Subsidie korte opleidingstrajecten vmbo -leraren 2017	KOVL17204	10-10-2017	53.000	53.000	Nee

G2 Subsidies met verrekeningsclausule

G2A Aflopend per ultimo verslagjaar	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing EUR	Ontvangen t/m verslagjaar EUR	Totale kosten EUR	Te verrekenen EUR
Totaal			<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

G2B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van toewijzing EUR	Saldo 1-1-2017 EUR	Ontvangen in 2017 EUR	Lasten 2017 EUR	Totale kosten t/m 31-12-2017 EUR	Saldo nog te besteden 31-12-2017 EUR
Totaal			<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Leermiddelen

De aanbesteding van leermiddelen heeft in 2014 plaatsgevonden. Er is een overeenkomst afgesloten met Van Dijk Educatie BV met betrekking tot de aanschaf van leermiddelen voor scholen, die een intern boekenfonds hebben. Het betreft een contract van € 295.805 op jaarbasis en een looptijd van 5 jaar.

Daarnaast is een overeenkomst afgesloten met Iddink Voortgezet Onderwijs BV met betrekking tot de levering van leermiddelen voor scholen met een extern boekenfonds. Het betreft een contract van € 1.218.200 op jaarbasis en een looptijd van 5 jaar.

Software

Met SLB diensten is een Microsoft Schoolovereenkomst gesloten voor Microsoft software voor het onderwijs. SLB diensten is een tussenpersoon voor Microsoft. Er is maar één aanbieder. Het betreft ongeveer € 80.000 per jaar.

Met Schoolmaster is een contract afgesloten tot 31 juli 2018 voor het leerlingvolgsysteem Magister. Contractwaarde ongeveer € 120.000.

Met Untis B.V. (rooster software) is een op 16 november 2016 een contract afgesloten. Looptijd twee jaar. Contractwaarde € 9.690.

Hardware

In 2015 is de ICT-hardware Europees aanbesteed. Het doel was het selecteren van drie opdrachtnemers. Per opdracht van minimaal 25 devices (desktops en/of laptops) wordt onder deze opdrachtnemers, op basis van geactualiseerde specificaties, een mini-tender georganiseerd voor de levering van de ICT-hardware voor de betreffende opdracht. Per opdracht wordt aan de winnende opdrachtnemer een opdracht verstrekt voor de levering van de ICT-hardware. De nummer 1 in rang bij deze aanbesteding krijgt de eerste opdracht voor het leveren van de ICT-hardware. In oktober 2015 zijn de door Inkada B.V. opgestelde contracten door SOVON en door Vitasys, Misco Solutions en Infotheek getekend. De contracten hebben een looptijd van vijf jaar.

Schoonmaak

In 2017 zijn er nieuwe contracten getekend met de schoonmaakbedrijven CSU Cleaning Services B>V> en Hectas Facility Services C.V. De contracten hebben een looptijd van 2 jaar (tot en met juli 2019). De verplichting bedraagt op jaarbasis € 900.000.

De sanitaire voorzieningen zijn aanbesteed in 2016. Met Initial Hokatex is een contract afgesloten. Startdatum 1 januari 2017. Contractwaarde € 33.000. Looptijd tot 31 december 2019.

Breedbandinternet

Met Vodafone is op 25 februari 2015 een contract afgesloten in vervolg op een contract uit 2012. Looptijd tot 25 februari 2020. Contractwaarde € 60.000

Energos

Voor de begeleiding bij de jaarlijkse aanbesteding energie is een contract afgesloten tot 22 april 2019. Contractwaarde € 1.800 per jaar.

Langlopende vordering

In 2008 heeft de SOVON de vordering voor loonheffing, belastingen en vakantiegeld op het Ministerie van OCW afgeboekt en is daarmee niet opgenomen op de balans. Het betreft een vordering met een oneindig karakter voor een bedrag van € 2,6 miljoen. Dit bedrag wordt slechts bij liquidatie van de stichting bij het Ministerie van OCW als vordering opgevoerd, om daarmee voldoende liquide middelen voor de schuldeisers beschikbaar te hebben.

7.6 Toelichting behorende bij staat van baten en lasten

	2017		Begroting 2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1 Rijksbijdragen						
3.1.1 Rijksbijdrage OCW	<u>55.242.724</u>		<u>53.558.958</u>		<u>55.548.807</u>	
		55.242.724		53.558.958		55.548.807
3.1.2 Overige subsidies OCW						
3.1.2.1.1 Geomerkte OCW subsidies	278.457		239.161		261.651	
3.1.2.2.1 Niet-geomerkte OCW subsidies	2.106.601		2.307.038		1.575.544	
3.1.2.3.1 Toerekening investeringssubsidies OCW	46.694		30.022		57.507	
3.1.3 Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	<u>1.827.672</u>		<u>1.222.587</u>		<u>900.099</u>	
		4.259.424		3.798.808		2.794.801
		<u>59.502.149</u>		<u>57.357.766</u>		<u>58.343.608</u>
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies						
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen en subsidies	124.725		26.200		115.377	
3.2.2 Overige overheidsbijdragen	<u>180.601</u>		<u>93.000</u>		<u>136.864</u>	
		<u>305.326</u>		<u>119.200</u>		<u>252.242</u>
3.4 Baten werk in opdracht van derden						
3.4.1 Contractonderw ijs		<u>0</u>		<u>2.500</u>		<u>940</u>
3.5 Overige baten						
3.5.1 Verhuur	54.817		56.450		55.912	
3.5.2 Detachering personeel	270.951		388.645		374.490	
3.5.3 Schenking	0		0		0	
3.5.4 Sponsoring	0		0		0	
3.5.5 Ouderbijdragen	1.719.039		1.449.106		1.664.740	
3.5.6 Overige	<u>433.451</u>		<u>507.005</u>		<u>438.690</u>	
		<u>2.478.258</u>		<u>2.401.206</u>		<u>2.533.832</u>

	2017		Begroting 2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.1	Personeelslasten					
4.1.1	Lonen en salarissen					
4.1.1.1	35.513.097		36.403.799		35.543.753	
4.1.1.2	4.670.389		4.497.229		4.466.915	
4.1.1.3	5.109.107		4.831.920		4.303.467	
		45.292.592		45.732.948		44.314.135
4.1.2	Overige personele lasten					
4.1.2.1	791.269		562.150		791.024	
4.1.2.2	1.247.397		604.290		1.177.400	
4.1.2.3	1.012.896		974.350		1.029.560	
		3.051.562		2.140.790		2.997.984
4.1.3	Af: uitkeringen					
		277.229		150.000		347.288
		48.066.926		47.723.738		46.964.831

Personeelsbestand

Gedurende het boekjaar 2017 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de organisatie 859 (was 864 in 2016).

WNT-verantwoording 2017 SOVON

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op SOVON van toepassing zijnde regelgeving. Per 1 januari 2016 zijn de verlaagde sectorale WNT-maxima voor de onderwijssectoren vervangen door bezoldigingsklassen op basis van instellingskenmerken. De SOVON valt onder klasse indeling E met een bijbehorend bezoldigingsmaximum van € 153.000. Op basis van de geldende arbeidsovereenkomst met de topfunctionaris komt SOVON boven dit maximum uit. Het salaris van de huidige bestuurder valt onder het overgangsrecht van de WNT, wat betekent dat bij een verlaging van de bezoldigingsklasse de reeds overeengekomen bezoldiging vier jaar in stand blijft en daarna in drie jaar wordt afgebouwd. Bij de benoeming van de nieuwe bestuurder heeft de SOVON wel rekening gehouden met deze lagere bezoldigingsklasse. Hieronder ziet u de opbouw van deze klasse indeling.

Bezoldigingsklasse 2017	totale baten per kalenderjaar	aantal leerlingen	gewogen aantal onderwijssoorten	totaal complexiteitspunten	klasse indeling	bezoldigingsmaximum
t-2 2015	58.743.964	6.965	4			
t-3 2014	55.506.910	6.896				
t-4 2013	56.128.389	6.567				
Driejaarsgemiddelde	56.793.088	6.809				
Complexiteitspunten	6	3	4	13	E	153.000

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevend topfunctionaris						
Leidinggevend topfunctionaris	Echte of fictieve dienstbetrekking	Aanhef	Voorletters	Tussenvoegsel	Achternaam	
	Ja	De heer	R.A.		Gase	
Dienstbetrekking in verslagjaar	Functie(s)	Aanvang functie	Einde functie	Taakomvang		
	Bestuurder	01-01	31-12	1		
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen	Beloning betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging	Herkend WNT-maximum	Motivering overschrijding bezoldigingsnorm
	150.999	0	18.079	169.078	153.000	Overgangsrecht WNT
Ontslagvergoeding	Uitkering wegens beëindiging dienstverband	Herkend WNT-maximum ontslagvergoeding	(Voorgaande) functies	Jaar einde dienstverband	Motivering overschrijding ontslagvergoedingsnorm	Toelichting overschrijding ontslagvergoedingsnorm
Gegevens 2016		Aanvang functie	Einde functie	Taakomvang		
		01-01	31-12	1		
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen	Beloning betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging 2016		
	150.981	0	15.507	166.488		

Toezichthoudend topfunctionaris						
Toezichthoudend topfunctionaris	Echte of fictieve dienstbetrekking Ja	Aanhef Mevrouw	Voorletters S	Tussenvoegsel van	Achternaam Ketel	
Dienstbetrekking in verslagjaar	Functie(s) Lid	Aanvang functie 01-01	Einde functie 31-12			
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen 2.420	Beloning betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging 2.420	Herkend WNT-maximum 15.300	Motivering overschrijding bezoldigingsnorm Niet van toepassing
Ontslagvergoeding	Uitkering wegens beëindiging dienstverband	Herkend WNT-maximum ontslagvergoeding	(Voorgaande) functies	Jaar einde dienstverband	Motivering overschrijding ontslagvergoedingsnorm	Toelichting overschrijding ontslagvergoedingsnorm
Gegevens 2016	nvt	Aanvang functie 01-01	Einde functie 31-12			
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen 2.420	Beloning betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging 2016 2.420		
Toezichthoudend topfunctionaris	Echte of fictieve dienstbetrekking Ja	Aanhef Mevrouw	Voorletters H	Tussenvoegsel	Achternaam Winters	
Dienstbetrekking in verslagjaar	Functie(s) Lid	Aanvang functie 01-01	Einde functie 31-12			
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen 2.000	Beloning betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging 2.000	Herkend WNT-maximum 15.300	Motivering overschrijding bezoldigingsnorm Niet van toepassing
Ontslagvergoeding	Uitkering wegens beëindiging dienstverband	Herkend WNT-maximum ontslagvergoeding	(Voorgaande) functies	Jaar einde dienstverband	Motivering overschrijding ontslagvergoedingsnorm	Toelichting overschrijding ontslagvergoedingsnorm
Gegevens 2016		Aanvang functie 01-01	Einde functie 31-12			
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen 0	Beloning betaalbaar op termijn 0	Totale bezoldiging 2016 0		
Toezichthoudend topfunctionaris	Echte of fictieve dienstbetrekking Ja	Aanhef De heer	Voorletters K.W.	Tussenvoegsel	Achternaam Hau	
Dienstbetrekking in verslagjaar	Functie(s) Lid	Aanvang functie 01-01	Einde functie 31-12			
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen 0	Beloning betaalbaar op termijn 0	Totale bezoldiging 0	Herkend WNT-maximum 15.300	Motivering overschrijding bezoldigingsnorm Niet van toepassing
Ontslagvergoeding	Uitkering wegens beëindiging dienstverband	Herkend WNT-maximum ontslagvergoeding	(Voorgaande) functies	Jaar einde dienstverband	Motivering overschrijding ontslagvergoedingsnorm	Toelichting overschrijding ontslagvergoedingsnorm
Gegevens 2016		Aanvang functie 01-01	Einde functie 31-12			
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen 0	Beloning betaalbaar op termijn 0	Totale bezoldiging 2016 0		
Toezichthoudend topfunctionaris	Echte of fictieve dienstbetrekking Ja	Aanhef Mevrouw	Voorletters K.	Tussenvoegsel van der	Achternaam Gaast	
Dienstbetrekking in verslagjaar	Functie(s) Lid	Aanvang functie 01-01	Einde functie 31-12			
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen 2.000	Beloning betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging 2.000	Herkend WNT-maximum 15.300	Motivering overschrijding bezoldigingsnorm Niet van toepassing
Ontslagvergoeding	Uitkering wegens beëindiging dienstverband	Herkend WNT-maximum ontslagvergoeding	(Voorgaande) functies	Jaar einde dienstverband	Motivering overschrijding ontslagvergoedingsnorm	Toelichting overschrijding ontslagvergoedingsnorm
Gegevens 2016		Aanvang functie 01-01	Einde functie 31-12			
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen 2.000	Beloning betaalbaar op termijn 0	Totale bezoldiging 2016 2.000		
Toezichthoudend topfunctionaris	Echte of fictieve dienstbetrekking Ja	Aanhef De heer	Voorletters L.A.	Tussenvoegsel	Achternaam Pannekeet	
Dienstbetrekking in verslagjaar	Functie(s) Voorzitter	Aanvang functie 01-01	Einde functie 31-12			
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen 0	Beloning betaalbaar op termijn 0	Totale bezoldiging 0	Herkend WNT-maximum 22.950	Motivering overschrijding bezoldigingsnorm Niet van toepassing
Ontslagvergoeding	Uitkering wegens beëindiging dienstverband	Herkend WNT-maximum ontslagvergoeding	(Voorgaande) functies	Jaar einde dienstverband	Motivering overschrijding ontslagvergoedingsnorm	Toelichting overschrijding ontslagvergoedingsnorm
Gegevens 2016		Aanvang functie 01-01	Einde functie 31-12			
	Beloning	Belastbare onkostenvergoedingen 0	Beloning betaalbaar op termijn 0	Totale bezoldiging 2016 0		

	2017		Begroting 2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.2 Afschrijvingen op immateriële en materiële activa						
4.2.1 Immateriële vaste activa	10.010		7.550		10.402	
4.2.2 Materiële vaste activa	<u>2.212.031</u>		<u>2.209.482</u>		<u>2.178.989</u>	
		<u>2.222.041</u>		<u>2.217.032</u>		<u>2.189.391</u>
4.3 Huisvestingslasten						
4.3.1 Huur	289.487		221.608		257.146	
4.3.2 Verzekeringen	0		400		354	
4.3.3 Onderhoud	1.199.542		1.336.050		841.574	
4.3.4 Energie en water	635.746		744.789		690.736	
4.3.5 Schoonmaakkosten	1.034.254		1.049.022		1.084.831	
4.3.6 Heffingen	50.069		59.543		47.208	
4.3.7 Overige	<u>66.390</u>		<u>98.619</u>		<u>116.068</u>	
		<u>3.275.488</u>		<u>3.510.031</u>		<u>3.037.919</u>
4.4 Overige lasten						
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	1.065.948		1.191.262		1.358.744	
4.4.2 a Inventaris en apparatuur	731.209		648.406		697.543	
4.4.2 b Leermiddelen	4.000.760		3.551.265		3.824.125	
4.4.3 Dotatie overige voorzieningen	0		0		0	
4.4.4 Overige	<u>627.904</u>		<u>571.079</u>		<u>1.832.375</u>	
		<u>6.425.821</u>		<u>5.962.012</u>		<u>7.712.787</u>
5 Financiële baten en lasten						
5.1 Rentebaten	450		0		8.339	
5.5 Rentelasten	<u>0</u>		<u>0</u>		<u>477</u>	
		<u>450</u>		<u>0</u>		<u>7.862</u>

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van Mazars accountants zijn ten laste gebracht van de stichting, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW:

	Mazars Accountants	Overigen	Totaal kosten
Onderzoek naar de jaarrekening en bekostigingsgegevens	41.140	0	41.140
Totaal	<u>41.140</u>	<u>0</u>	<u>41.140</u>

Alkmaar, 20 april 2018
Het College van Bestuur

Raad van Toezicht

L.A. Pannkeet

drs. K. van der Gaast

H. Winters MBA

mr. S. van Ketel

drs. K.W. Hau RA

dr. R.A. Gase
Voorzitter College van Bestuur

8 Overige gegevens

8.1 Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht van Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord

A. Verklaring over de in het bestuursverslag opgenomen jaarrekening 2017

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord te Alkmaar gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2017;
- (2) de staat van baten en lasten over 2017; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR EN DE RAAD VAN TOEZICHT VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten.

Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Breda, 18 april 2018

MAZARS PAARDEKOOPER HOFFMAN N.V.

w.g. drs. P.A.J. Hopstaken RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

8.2 Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Als gevolg van de Wet op het Voortgezet Onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling. Het positieve resultaat van het verslagjaar 2017 van € 2.295.907 wordt toegevoegd aan het eigen vermogen volgens de verdeling in bijlage C2.

8.3 Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich tot nu toe geen gebeurtenissen voorgedaan met een significante invloed op het resultaat en het vermogen van de stichting.

8.4 Samenwerkingsverbanden VO/BVE en overige instellingen

De stichting heeft een samenwerkingsverband met een andere onderwijsinstelling in de regio. In overeenstemming met het Besluit samenwerking VO-BVE wordt hierover gerapporteerd. Per peildatum volgen de volgende aantallen leerlingen per brinnummer elders onderwijs:

Brinnummer	Schoolnaam	aantal leerlingen 2015	aantal leerlingen 2016	Aantal leerlingen 2017	Volgt onderwijs bij
01XF	osg Willem Blaeu	17	12	20	Horizon College te Alkmaar
16ST	Berger Scholengemeenschap	2	6	10	Horizon College te Alkmaar
17DD	rsg Wiringherlant	3	6	9	ROC Kop van Noord Holland / Horizon College te Alkmaar
19ZQ	Stedelijk Dalton College Alkmaar	12	8	4	Horizon College te Alkmaar
19ZX	Huygens College Heerhugowaard	9	6	13	Horizon College te Alkmaar

Daarnaast verzorgt de SOVON met de csg Jan Arentsz bovenbouw vmbo-onderwijs in het samenwerkingsconstruct Van der Meij College.

Voorts is de instelling betrokken bij de volgende externe bestuurlijke netwerken:

- Samenwerkingsverband VO-VSO Noord-Kennemerland (passend onderwijs)
- Samenwerkingsverband VO-VSO Kop van Noord-Holland (passend onderwijs)
- Het OOGO (op overeenstemming gericht overleg) over de REA (regionale educatieve agenda).
- Het OOGO in de gemeenten Heerhugowaard, Bergen en Hollands Kroon.
- Overleg met de besturen van de csg Jan Arentsz, het Petrus Canisius College, het Trinitas College, de Adriaan Roland Holtschool en het Clusius College over een evenwichtige spreiding van onderwijsvoorzieningen in de regio, resulterend in een RPO en een meerjarenbeleidsplan.
- De 'Topgroep Noord-Holland Noord'.
- Overleg met de bestuurders van de overige vijf besturen voor voortgezet onderwijs in de regio Noord-Kennemerland over alle voor het voortgezet onderwijs relevante onderwerpen.
- De Raad van Advies van hogeschool Inholland.

Voor een uitgebreide beschrijving van de genoemde netwerken zie paragraaf 2.2.3.

Bijlage C2 Bestemming van het exploitatiesaldo

O.S.G. Willem Blaeu		
ten gunste van	Algemene reserve	70.077,69
		<u>70.077,69</u>
Focus		
ten gunste van	Algemene reserve	84.068,32
ten laste van	Reserve inbreng inventaris	-9.988,68
		<u>74.079,64</u>
Berger Scholengemeenschap		
ten gunste van	Algemene reserve	411.635,95
		<u>411.635,95</u>
R.S.G. Wiringherlant		
ten gunste van	Algemene reserve	332.316,69
ten laste van	Reserve nieuwbouw	-88.926,10
		<u>243.390,59</u>
De Viaan		
ten gunste van	Algemene reserve	520.648,37
ten laste van	Reserve verbouwing	-6.688,08
		<u>513.960,29</u>
Stedelijk Dalton College		
ten gunste van	Algemene reserve	262.664,82
		<u>262.664,82</u>
Huygens College		
ten gunste van	Algemene reserve	320.012,56
		<u>320.012,56</u>
Murmellius Gymnasium		
ten gunste van	Algemene reserve	191.564,91
ten laste van	Reserve inrichting nieuwbouw	-6.485,01
ten laste van	Reserve verbouwing	-99.278,50
		<u>85.801,40</u>
Van der Meij		
ten gunste van	Algemene reserve	107.041,74
		<u>107.041,74</u>
BMO		
ten laste van	Algemene reserve	-122.285,69
		<u>-122.285,69</u>
Bovenschools		
ten laste van	Algemene reserve	-418.342,27
ten gunste van	Risicofonds Vervangingen	757.802,10
ten laste van	Risicofonds Bapo	-196.600,68
ten gunste van	Reserve verbouwing	105.966,58
ten gunste van	Reserve onderhoud	80.702,19
		<u>329.527,92</u>
Geconsolideerd		
ten gunste van	Algemene reserve	1.759.403,09
ten laste van	Reserve verbouwing	0,00
ten laste van	Reserve nieuwbouw	-88.926,10
ten laste van	Reserve inrichting nieuwbouw	-6.485,01
ten laste van	Reserve inbreng inventaris	-9.988,68
ten gunste van	Reserve onderhoud	80.702,19
ten laste van	Reserve overige	-24.697,60
		<u>757.802,10</u>
ten gunste van	Risicofonds vervangingen	757.802,10
ten laste van	Risicofonds Bapo	-196.600,68
ten laste van	Reserve personeel	561.201,42
		<u>2.295.906,91</u>
totaal		<u>2.295.906,91</u>